

Τ Α Τ Ρ Ι Α Φ Λ Ω Ρ Ι Α

— Ἀλλά πρὶν νὰ σοῦ τὸ εἰπῶ—ἀκολούθησε ὁ Ἄρχοντας—μάθε ὅτι, ἀφοῦ μὰς ἄφησες, δὲν γνωρίζω διὰ σὲ τίποτε ἄλλο παρὰ ὅτι ἦλθες νὰ κατοικήσῃς εἰς τούτο τὸ χωριὸν κ' ἐπῆρες γυναικίαν μίαν κληρονόμην· εἴθε εὐτυχισμένοι!

— Ὅθ' ἤμουν εὐτυχισμένος, ὅσο ἤμπορεῖ νὰ ἦναι ἄνθρωπος εἰς τούτον τὸν κόσμον, — τοῦ ἀπάντησε ὁ Μιχαήλ, — ἂν δὲν εἶχα κ' ἐγὼ μέσα μου ἕναν πόνον ὅπου δὲν θὰ μὲ ἀφήσῃ ἐπιζωῆς μου. Ἄμα εἶδα τὴν Φροσύνην, τὴν θυγατέρα τοῦ Ἀντωνίου καὶ τῆς Μαρίας — ὁ Θεὸς τοὺς ἀνάπαυσε εἶναι τῶρα δύο χρόνια, — τὴν ἀγάπησα κ' ἐκείνη μὲ ἀνταγάπησε· αὐτὴ μ' ἐβλέπε τόσον καιρὸν εἰς τὴν φαντασίαν της, βέβαια πολὺ καλλίτερον ἀπ' ὅ,τι εἶμαι, κ' ἐγὼ πάλιν τὴν εἶχα συχνοιδῆ εἰς τὴν ὑπνοφαντασίᾳ μου, ὅπως εἶναι, ἄγγελος καὶ εἰς τὴν μορφὴν καὶ εἰς τὴν ἀγαθοσύνην. Ἀποφασίσαμε νὰ εὐλογηθούμε εἰς τὴν ἐκκλησιῶν αἰούλων, ὅπου ἀκόμα ἀγιάζει τοὺς κατη-

ραμένους παλιόπυργους τοῦ Ζυγοῦ, κ' ἐπήγαμ' ἐκεῖ τὸ πρῶν οἱ δύο γαμπροὶ μὲ τοὺς γονεῖς της καὶ μὲ ὅλο τὸ συγγενολόγι της πεθεράς μου· κ' ἐνῶ ἐθαίζεν ὁ παπᾶς τὸ πετραχίλι διὰ νὰ μὰς εὐλογήσῃ, ἔξαφν ἀκούσθη μεγάλη ποδοβολή· ἐπεταχθήκαμεν εἰς τὴν θύραν τῆς ἐκκλησίας ὅλοι οἱ ἄνδρες κ' εἶδαμε τὸν Λεπτέρην, (πού εἶχε ἀπ' ἀρχῆς ζητήσῃ τὴν Φροσύνην καὶ αὐτὴ δὲν τὸν ἤθελε) μὲ

πλῆθος παλληκάρια ἀρματωμένα, φανερά διὰ νὰ φονεύσουν ἐμὲ καὶ νὰ κλέψουν τὴν κόρην. Πρῶτος ὁ Λεπτέρης ὤρμησε κατ' ἐπάνω μας, κ' ἐβγάλε φοβερὴν κρυγὴν ἀπὸ τὸ διάπλατο στόμα του· «Θὰ πιούμε τὸ αἷμα αὐτοῦ τοῦ κικουρούπου ἀποκοτᾶνὰ ἔλθῃ ἐδῶ νὰ μὰς πάρῃ ταῖς

»γυναίκαίς μας» καὶ εἰς τὰ λόγια του ἀκολούθησε μέγας ἀλαλαγμὸς τῶν παλληκάριων του· ἀλλὰ εἰς ἐκείνην τὴν στιγμήν ἀστράψε ἐπάνω ἀπὸ τὴν κεφαλὴν μας ἕνα μεγάλο σπαθί, καὶ δὲν ἐφαίνετο οὔτε ἡ λαβὴ του οὔτε τὸ χεῖρ που τὸ κρατούσε, κ' ἐθάμπωσεν ὅλων τὰ μάτια· καὶ ἀφοῦ ἀπὸ τὸν φόβον ἐδιδασκοπίσθησαν κ' ἐφυγαν καὶ τὰ παλληκάρια τοῦ Λεπτέρη καὶ οἱ συγγενεῖς μας ὅλοι, ἐφανερῶθῃ ἄνδρα ὁ Ταξίαρχης, ἔγεινε ἄφαντος καὶ μὰς ἄφησε μόνους.

Ὁ Λεπτέρης ἔμεινε ἀσάλευτος ἐμπρὸς εἰς τὴν θύραν ἀπέναντί μου, καὶ μὲ ἀνδρόκάλισε· «ἂν εἶσαι παλληκάρι» μού εἶπε «ἂν εἶσαι ἄξιος ἐσὺ» νὰ πάρῃς τὴν πρῶ-

»τὴν κόρην τοῦ χω-

»ριου μας, ἔλα νὰ παλκίψουμε μὲ τὸ μαχίρι».
— «Ἐχεις ἄδικον» τοῦ ἀπάντησα, «ἐγὼ ἐπῆρα» τὴν κόρην μὲ τὸ θέλημά της καὶ τῶν γονεῶν» της, καὶ δὲν πράξεις καλὰ νὰ θέλῃς αἷμα,
»εἶτε ἐγὼ γείνω φονεὸς εἶτε σὺ». — «Ἐσεῖς ὅλοι» μού ἐφώνηζεν «εἰςερρενιάσετε τὸ ἀθῶς

Ο ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΤΟΥ ΡΩΣΣΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

» ἐκεῖνο πλάσμα μὲ τὰ μαγικά τῆς γύφτισ-
» σας, καὶ γι' αὐτὸ θά σὰς περάσω ὅλους ἐν στό-
» ματι μαχαίρας». Καὶ μὲ τοῦτο ἐλύθη ἐπά-
νω μου ὡσαν ἄστραπή· ἀπὸ τῆν πρώτην του ἐκεί-
νην μαχαίρα μὲ προφύλαξε τὸ μεταξωτό μου
τοῦτο ζωνάρι, ποῦ δὲν τὸ περῶ ἢ κοφτερώτερη
λεπίδα· τότε ἔσφαξα κ' ἐγὼ τὴν μάχαιραν καὶ εἰς
τὴν στιγμήν ποῦ αὐτὸς μὲ ὄλον τὸν ὄγκον του καὶ
τὴν ὀρυμνὴν ἔπεσε πάλιν ἐπάνω μου νὰ μοῦ καρφώσῃ
τὴν πλάτην, ἐπρόλαβα καὶ τὸν ἐκτύπησα εἰς
τὴν καρδιά· ὁ δύστυχος ἐτινάχθη δύο τρεῖς φο-
ρὰς κ' ἔπειτα ἐβρόντησε κάτω τ' ἀνάσκελα, καὶ
αὐτοῦ ἐμπροσθέν μου ἀνοίξε ἡ γῆ κ' ἐκλείσθη ἐπά-
νω του. Ἴδου πῶς ἔκαμα φρονικό, ἐγὼ ὅπου ἔλεγα
πῶς ἐγεννήθηκα Ἄβελ, ὄχι ποτὲ Κάιν. Ἀλήθεια
τὸ ἐπραξα ἐξ ἀνάγκης, ἀλλὰ μ' ὄλον τοῦτο ἀνά-
πυσιν δὲν εὐρίσκει ἡ συνείδησίς μου.

— Φαίνεται — τοῦ εἶπεν ὁ Ἄρχοντας — ὅτι ὄλη
ἡ γενεά μας πατεῖ ἀπὸ αἷμα εἰς αἷμα. Ἐσὺ γνω-
ρίζεις βέβαια ἀπὸ τὴν γυναικὰ σου τὰ περασμένα
τῆς γενεᾶς τῆς, κ' ἐγὼ θὰ σοῦ φανερώσω ὅ,τι μοῦ
ἀκολούθησε. Ἐγὼ γενοκρατιοῦμαι ἀπὸ ἐκεῖνον τὸν
Μιχαὴλ ὅπου ἄφησε τὸ χωριὸ τοῦ Ζυγοῦ κ' ἦλθε
νὰ κατοικήσῃ εἰς τὴν πολιτείαν· ἐγὼ, ὁ τελευταῖος
ἐκείνου τοῦ κλάδου, ὀρφανὸς ἀπὸ πατέρα καὶ ἀπὸ
μητέρα, ἀγάπησα μίαν ὠραίαν κόρην ἀπὸ καλὸ
γένος, κ' ἐκατόρθωσα νὰ νυμφευθῶμε μυστικά,
καὶ αὐτὴ ἔμενε ἀκόμη εἰς τὸ πατρικό τῆς σπιτί-
μας ἐγεννήθη ἓνα βρέφος· ἐκείνην τὴν νύκτα ἦλ-
θαν φίλοι μου καὶ μοῦ εἶπαν ὅτι ὁ πατέρας ἐγένε
θηρίον γι' αὐτὴν τὴν ἀτιμίαν (πολὺ περισσότερο
ὅπου δὲν ἐγνωρίζε τὸ κρυφιστεφάνωμα) κ' ἔσφαξε
τὴν θυγατέρα καὶ τὸ νεογέννητο ἐγγόνι του· οἱ
φίλοι μου μὲ ἐβίασαν νὰ φύγω ἀπὸ τὸ νησί μας
τὴν ἴδιαν νύκτα. Ἐπαράδειρα πολὺν καιρὸν εἰς
ταῖς χώραις τῆς Φραγκίας, καὶ ἀπὸ βιβλία καὶ
ἀπὸ ταξείδια ἐμάθα πολλὰ, κ' ἐξόχως ἐσπουδάσα
τὴν μαγικὴν ἐπιστήμην.

Ἄλλ' ἄφου ἔδαπάνησα ὅσα χρήματα εἶχα
πάρη μαζί μου, εὐρέθηκα στενοχωρημένος· ὁ ἐπι-
τροπὸς μου, βέβαιος ὅτι ἐξωρίσθηκα ἐπὶ ζωῆς μου,
ἐδείχθη ἀσυνείδητος διαχειριστὴς τῆς περιουσίας
μου, καὶ οὐδὲ ἀπάντησιν ἐδίδε εἰς τὰ γράμμα-
τά μου· τότε, διὰ νὰ ζήσω, ἀναγκάσθηκα νὰ
διδάσκω ἑλληνικὰ εἰς ὀρθόδοξικὰ οἰκογενειακὰ
ἐμπυρκαῖα ἐγκατοικίας εἰς ἐκείνην τὴν πόλιν τῆς
Ἰταλίας· εἰς ἓνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ σπίτια ἀγάπησα
μίαν νέαν καὶ τὴν ἐνυμφεύθηκα μὲ ὄλην τὴν εὐ-
χαριστήσιν τῶν γονέων τῆς, καὶ ἀπόκτησα τὴν
κόρην ποῦ ἐγνώρισες· τότε ἠθεώρησα χρέος μου νὰ
φροντίσω διὰ τὰ συμφέροντά μου, νὰ ἐπανέλθω
εἰς τὴν ἀγαπητὴν μου πατρίδα. Ἄλλ' ἄμα ἐφθά-
σαμε, ἐξαναζωντάνευσεν ὁ παλαιὸς μου ναρκωμέ-
νος καυμὸς, ἐλαχτάριζαν, ὡς ἀπ' ἀρχῆς, εἰς τὰ
σωθικά μου οἱ ἀδικοσφαμμένοι ποθητοί μου, ἡ
πρώτη μου ἀγάπη, καὶ τὸ πρωτόγενό μου τέκνον·

ἠθέλησα ἀμέσως νὰ πάω νὰ γονατίσω καὶ νὰ
κλάψω ἐπάνω εἰς τὸ μνήμα τους, ἀλλὰ κανεὶς
ἀπὸ τοὺς νεκροθάπταις, κανεὶς ἀπὸ τοὺς ἱερεῖς τοῦ
τόπου μου, καὶ τοὺς ἐρώτησα ὅλους, δὲν ἤξευρε
νὰ μοῦ εἰπῇ ποῦ ἦσαν ἐνταφιασμένοι· κάποιος
ἄνθρωπος ἐλεγον πῶς ὁ βρεφοκτόνος πατέρας
ἔσκαψεν ὁ ἴδιος λάκκον καὶ τοὺς ἔθαψε εἰς ἓνα κα-
τώγι τοῦ σπιτιοῦ του, ἀλλὰ ἀφοῦ καὶ αὐτὸς
ἀπέθανεν καὶ ὁ μονογιὸς του, ἐκεῖνο τὸ παλάτι
ἔμεινε ἔρημο καὶ κατὰκλειστο. Ἦθελα ὁ δύστυ-
χος νὰ μάθω τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἓνα μεσονύκτι,
μὲ τὴν δύναμιν τῆς ἀπόκρυφης τέχνης μου, ἐφα-
νη εἰς τὸ σπουδαστήριόν μου ἓνα χερί καὶ ἐχά-
ραξε εἰς τὸν τοῖχον αὐτὰ τὰ γράμματα·

Ἦ τὸ πλάγι ἀπὸ ἀλειτούργητο ἀγνώριστο ἐρωκλήσι
Κεῖται μόνῃ τοῦ παιδιοῦ νὰ μὴ ζητῆς τὸ μνήμα.

Τότε μ' ἔπιασε ἀνατριχίλα, ἀπὸ τὴν μυστη-
ριώδη καὶ δίσβουλην ἐκείνην ἀπάντησιν· ἐστοχά-
σθηκα μήπως τὸ ἄμοιρο ἐκεῖνο βρέφος τὸ ἐρριξε ὁ
πάππος του εἰς τὰ στόματα τῶν σκύλων καὶ τῶν
κοράκων, καὶ τόσο ἐθαυψύθησα ὥστε εἶχα σχεδὸν
ἀποφασίσῃ νὰ πουλήσω ὅλα τὰ ὑπάρχοντά μου, νὰ
ξενιτευθῶμε διὰ πάντοτε, νὰ μὴ ξαναἰδῶ τὰ ἔρημα
καὶ αἱματοθυμμένα δι' ἐμὲ χώματα τῆς πατρι-
δος μου. Ἄλλ' ἔτυχε τότε νὰ σὲ συστήσουν ὑπη-
ρέτην εἰς τὸ σπίτι μου, καὶ ἄμα σὲ εἶδα ἐτα-
ράχθ' ἡ ψυχὴ μου· ὁμοιάζεις ὅλος μὲ τὴν εἰκόνα
τοῦ πατρός μου ζωγραφημένην ὅταν ἦταν τῆς
ἡλικίας σου, κ' ἐγὼ πάλιν ὁμοιάζω πολὺ τοῦ
πατρός μου, καθὼς μοῦ λέγουν, διότι ἐγὼ μόνον
τὸν ἀκροθυμοῦμαι. Δὲν ἐχρειάσθη πολὺς καιρὸς καὶ
ἐγνώρισα τὰ μεγάλα σου χαρίσματα, τοὺς εὐγε-
νικούς τρόπους, τὸ λαμπρὸ πνεῦμα, καὶ τὴν ἀδο-
λην καὶ φιλότιμην καρδίαν σου, σὲ ἀγάπησα
ὡσαν παιδί μου, χωρὶς πολὺ νὰ τὸ δείχνω, καὶ
ἐπιθυμοῦσα νὰ σὲ κάμω γαμπρόν μου· θὰ ἦταν
συμφορὰ μεγάλη, ἀδιόρθωτη, καὶ ἡ Θεῖα Πρόνοια
μας ἐφύλαξε· μάς ἄφησες εἰς τὴν ὠραν ποῦ ἔπρεπε,
καὶ κατόπιν ἡ ἀνστασινὴ τούτης καρδίας δὲν
μοῦ ἔδινε μήτε νὰ ἐρευνησῶ ποῦ ἐπήγες καὶ τί ἐγένε-
νες. Ἄλλ' ὕστερ' ἀπὸ τὸν θάνατον τῆς γυναικὸς μου
ἦλθε νὰ μ' εὐρῆ μίαν σφωχὴν γέροντισσα καὶ μοῦ
εἶπε· « Ἐγὼ ἓνα μυστικὸ νὰ σοῦ εἰπῶ, ἐστοχά-
» σθηκα ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ θγάλω ἀπὸ τὸ
» στόμα μου ὅταν ἐξοῦσε ἀκόμη ἡ δευτέρα γυναι-
» κα σου· τώρα ποῦ ἀπομένεις ὀλόρφανος, θὰ σοῦ
» τὸ εἰπῶ, πρὶν πεθάνω. Ἐγὼ ἔπιασα τὸ παιδί
» τῆς γυναικὸς σου, τῆς πρώτης· ἦταν ἀρσενικό,
» καὶ εἶναι ψέμματα ὅτι τὸ ἔσφαξεν ὁ πατέρας
» τῆς, ἴσως θὰ τὸ ἔκανε — τὸν εἶχε ἀπομωράνη
» ὁ Θεός — ἀλλὰ ἐγὼ, μέσα εἰς τὴν ταραχὴν
» ἐκείνης τῆς νυκτός, ἐπρόφθασα καὶ τὸ πῆρ' ἀπὸ
» τὸ σπίτι, σπαργανωμένο μέσα 'ς ἓνα γαλάζιο
» μεταξωτὸ ζωνάρι, καὶ ὅταν ἐφθασα εἰς τὸ Κα-
» τάστημα τῶν Ὀρφανῶν εὐρέθη αὐτοῦ ἐξ ἓνα
» μονοκαλόγερος καὶ ἠθέλησε νὰ τοῦ κρεμάσῃ ἀπὸ

» τὸν λαϊκὸν κἄτι ὡσαν φυλακτό· κατόπιν ἐγὼ
» ἔμπασα τὸ βρέφος εἰς τὸν τροχόν. Δὲν γνωρίζω
» τί ἐγένετο τὸ παιδί, εἴν' εὐκολο νὰ ἀπέθανεν, μὲ
» τόσα ἄλλα μικρά, ἀπὸ τὸ μεγάλο θανατικὸ
» ἐκείνου τοῦ χρόνου. »

Καὶ τότε πλέον ἀποφάσισα νὰ βάλω εἰς ἐνέρ-
γειαν ὅλα τὰ δυνατώτερα μαγικά μου, χωρὶς νὰ
ψηφῶ τὸν κίνδυνον, ποῦ ἔτρεχα, ν' ἀποθάνω
καὶ νὰ κολασθῶ. Ἐκεῖν' ἡ ἐπιστήμη εἶνε τῶντι
μεγαλοδύναμη, εἶναι ἰκανὴ νὰ μαντεύσῃ πολλὰ,
καὶ νὰ ξεσκεπάσῃ πολλὰ ἀπόκρυφα πράγματα·
ἀλλὰ ὁ σοφὸς πρέπει νὰ σταματήσῃ, νὰ μὴ
προχωρήσῃ παρῆκει, ἄμα αἰσθνηθῇ τὴν θεῖαν θέ-
λησιν νὰ τοῦ ἀντιστέκεται· ἂν βάλῃ πείσμα νὰ
μάθῃ ὅ,τι εἶν' ἐμποδισμένο, συντριβεται καὶ
κολάζεται. Καὶ ὅμως ἐγὼ, χωρὶς πλέον νὰ λογα-
ριάσω τίποτε, ἔστησα καὶ ἄπλωσα εἰς τὰ τετρα-
πέρατα τ' οὐρανοῦ τὰ βροχία μου ἄκρανα ὡσαν
ἀράχνια· εἰς τὴν τρίτην βροχιά, τὴν στιγμήν
ποῦ ἐκινδύνευα νὰ πέσω νεκρὸς ἀπὸ τὸν κόπον
καὶ ἀπὸ τὴν ἀθημονίαν μου, ἐπιάσθη ἐν' ἀπὸ
τὰ ἀέρια πνεύματα, (ποῦ εἶναι ὡσαν ἐπιστάταις
εἰς πολλὰ ἀνθρώπινα πράγματα) κ' ἐσύρθη μέσα
εἰς τὸ σπουδαστήριόν μου· ἀμέσως τὸ ἐρώτησα ποῦ
εὐρίσκεται ὁ ἀγαπημένος μου ὑπηρετὴς ὁ Μιχαὴλ
καὶ τοῦ εἶπα ὅλα τὰ χαρακτηριστικά σου καὶ τὸ
Πνεῦμα μοῦ ἀπάντησε.

Ἦ τοῦ Ζυγοῦ τὰ ἐρμόσπιτα γιὰ χρόνους ἐνενηντα
φύλαγα τρεῖς σωρούς φλωρί, ὡς ἦμουν διωρισμένος.
Χρόν' εἶναι δέκα πῶφθασεν ἀπὸ τὴν πολιτείαν
ὁ Μιχαὴλ, ὡς μοῦ τὸν λὲς καὶ ὡς μοῦ τὸν ἰδεάζεις·
ἐκεῖνο ἐγὼ παράδωκα τὴν προίκα τῆς Φροσύνης·
καὶ ἀμέσως νέα προσταγὴ εἰς ἄλλον τόπον πέρα
μ' ἐκάρφωσε ἄλλους θησαυρούς νὰ στέκω νὰ φυλάγω.
νὰ εἰπῶ δὲν ξέρω, ἂν μ' ἐρωτᾷς, τί κάνει ὁ ποθητός σου.
καὶ ὅπως ἐδῶ μ' ἐτράθηξεν τῆς τέχνης σου ἡ τρομάρα,
ἄς μὲ ἀπολύσῃ γλήγορα 'ς τὴν βίβλα μου νὰ γύρω.

Τὴν ἀπ' ὅλα τοῦτα, ποῦ πολὺ σύντομα σοῦ
ἐξιστόρησα, καὶ ἀπ' ὅσα μοῦ εἶπες ἐσὺ, βεβαιό-
νομαι ὅτι εἶσαι ὁ υἱὸς μου, καὶ σὲ πρηνόλω νὰ
μοῦ δώσης τὴν συγγώρῃν· ἴσως ὅλοι οἱ γονεῖς
ἔπρεπε νὰ τὴν ζητήσουν ἀπὸ τὰ τέκνα τους,
διότι τὰ ἔδωκαν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, καὶ ἐγὼ
πολὺ περισσότερο ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους πατέρας.
Ἀμάρτησα νὰ πάρω τὴν μητέρα σου κρυφὰ ἀπὸ
τοὺς γονεῖς τῆς, ἐγέναι αἷτιος τοῦ φόνου τῆς ἀπὸ
ἀπάνθρωπον πατέρα, ἐσὺ ἐρρίχθηκες, πάντοτε ἐξ
αἰτίας μου, μέσα εἰς τ' ἄκληρα καὶ ὀρφανὰ πλάσ-
ματα καὶ ἠμπορούσες νὰ σέρνης ζωὴν καταφρο-
νεμένην ἢ νὰ γείνης κακοῦργος· ἀλλὰ σ' ἐφύλαξε
πρῶτα ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ καὶ δεύτερα ἡ καλὴ
σου προαίρεσις, καὶ ἀξιώθης νὰ εὕρης τὴν ὄνειρευ-
τὴν σου σύντροφον.

Ὅταν ὁ Ἄρχοντας ἐπρόφερνεν αὐτὰ τὰ ὕστερα
λόγια, ἔμπαινον εἰς τὴν αὐλὴν ἡ Φροσύνη ἐρχο-

μένη ἀπὸ τὸν ἐλαϊῶνα μ' ἓνα παιδί καὶ μίαν
κόρην· ὁ Μιχαὴλ, ὅπου ὄλην τὴν ὠραν ἔλυονεν
εἰς τὰ δάκρυα, ἔπεσεν εἰς ταῖς ἀγκάλας τοῦ πα-
τρός του· καὶ εἶπε· Φροσύνη, φίλησε τὸ χερί τοῦ
πεθεροῦ σου.

ΙΑΚΩΒΟΣ ΠΟΥΛΛΑΣ

Ἀθηναϊκὴ ἠχώ

Φιλτάτη Ἐστία,

Αὐτὴν τὴν ἐβδομάδα δὲν ἔχει Ἀθηναϊκὴν
ἠχώ! Μικρὸν τὸ δυστύχημα, ἀλλὰ χάριν τῆς
παραδιαζομένης συνθηεῖας οὐδέλομεν νὰ ζητήσωμεν
συγγνώμην ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστας τῆς Ἐστίας
καὶ νὰ δικαιολογηθῶμεν. Ὁ Ἀντίπαλος εἶνε
ἀσθενής. Ἄν το διαδεδαίωσωμεν αὐτὸ καὶ οἱ δύο,
δὲν νομίζεις ὅτι ἀρκεῖ;

Ἦθελα σήμερον νὰ γράψω κάτι περὶ τῶν ἀργυ-
ρῶν γάμων τοῦ Βασιλέως μας. Εὐρὺ, θὰ μοι εἶπες
ἴσως, τὸ θέμα καὶ μὴ ἀπαιτοῦν μεγάλην προσήλω-
σιν. Περιγραφαί, εὐχαί, ἐξάρσεις πατριωτικαὶ καὶ
ἀναμνήσεις εἶνε τόσον εὐκόλα πράγματα, ὥστε καὶ
ἀπὸ τῆς γραφίδος ἀσθενοῦς δὲν θὰ ἐδυσκολεύοντο
νὰ ἐκχυθῶσιν ἐκ τῶν λέξεων ἐκείνων τῶν ἡχηρῶν
καὶ τετριμμένων, τῶν συνήθων εἰς τοιαύτας περι-
στάσεις, τόσαι ὥστε νὰποτελεσθῶσιν αἱ τρεῖς ἢ καὶ
δύο τακτικαὶ στήλαι τῆς Ἀθηναϊκῆς ἠχῆς.

Ναί, ἀλλὰ ἐγὼ ἔχω ἀντίθετον γνώμην. Διὰ νὰ
πραγματευθῇ τις εὐρέα καὶ τετριμμένα θέματα καὶ
νὰ μὴ γράψῃ ἀνιαρά πράγματα, εἶνε ἀνάγκη ἴσα-
ἴσα μεγάλης προσοχῆς καὶ ἀκρας εὐδιαθεσίας. Ἐγὼ
δὲ σήμερον ἔχω πυρετόν, τὸ σῶμά μου εἶνε λυμένον
καὶ ἡ κεφαλή μου μὲ πονεῖ δυνατὰ — ἄχ, πῶς μὲ
πονεῖ! Ἦ χεῖρ μου τρέμουσα μάλιστα εἴμπορεῖ νὰ
κρατήσῃ τὴν γραφίδα. Τὸ πνεῦμά μου εἶνε ὡς ἐκείνη
χαλαρόν, χαῦνον, ἄνευ ἰδεῶν... φωτεινῶν, οὔτε
τὴν ἀρχὴν δυνάμενον νὰ συλλάβῃ οὔτε τὴν τάξιν
νὰ διατηρήσῃ ἄρθρου καὶ μάλιστα πανηγυρικοῦ. Ἦ
διάθεσίς μου εἶνε πολὺ πικρόχολος. Εὐρίσκω τὰ πάντα
γύρω μου ἀνιαρά, σκοτεινά, σαχλά. Καὶ σήμερον μὲ
τοὺς ἀργυροῦς γάμους κλεισμένους ἐγὼ καὶ ἀδιάθε-
τος, κοντεύω νὰ καταστήσω δημοκρατικὸς — πρᾶγμα
τὸ ὁποῖον, μοῦ φαίνεται, μὲνον ἀσθενὴς εἴμπορεῖ νὰ
πάθῃ...

Καλὰ νὰ πάθῃ! Ἦθελα νὰ ὑπάγω προχθὲς εἰς
τὸ θέατρον τῶν Κομωδιῶν, νὰ κλεισθῶ δηλαδὴ κα-
λοκαιρικτικὰ μὲ χιλίους ἀνθρώπους, συναδέλ-
φους ἐν ἀφροσύνη, μέσα εἰς στενὸν καὶ ἐρημητικὸς
κεκλεισμένον χώρον, διὰ νὰ ἴδω τὴν Δᾶ Βερώνην.
Τί κάμνει ἡ περιέργεια!... Ὅθι μου εἶπες ὅτι τὸ
θέμα ἤξιζε καὶ μεγαλητέραν θυσίαν καὶ ὅτι ὄχι μόνον
ἡ πρώτη ἐμφάνισις δοκίμου ἀληθῶς καλλιτέ-
χνιδος, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτῆς ἐνδιαφέρον τοῦ ἀθη-
ναϊκοῦ κόσμου, τὸν ὁποῖον φαίνεται ὅτι κατέχει τώρα
τὸ δαιμόνιον τοῦ θεάτρου, θάπετέλουν ἐπαξίως ἐν
καὶ δύο θέματα Ἀθηναϊκῆς ἠχῆς. Ναί, ἀλλὰ
ὄχι καὶ νὰ κρουολογήσῃ κανεὶς τόσον ἄσχημα διὰ νὰ
γράψῃ δύο ἄρθρα, ὥστε εἰς τὸ τέλος νὰ μὴ εἶνε
ἰκανὸς νὰ γράψῃ κανέν!...

Καὶ ὅμως πόσαι ἐντυπώσεις καὶ πόσαι νοπαὶ ἀνα-
μνήσεις! Περιδουνοῦνται ἀκαταπαύστως μέσα εἰς τὴν

κεφαλήν μου, χωρίς νά θέλουν πλέον νά κατακαθίσουν, καί μέ ὄλον τόν πυρετόν εἶμαι βέβαιος ὅτι θά ἤμπορούσα σήμερα νά γράψω περὶ Βερώνης ὡς Ἄδριανῆς Λεκουβέρου καί μάλιστα — μὴ φρίξῃς! — ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν κυρίαν Παρασκευοπούλου. Ἀλλὰ δὲν εἶνε ἡ ἡμέρα τῆς σήμερον πρέπει πρῶτον νάντιλαλήσωμεν τὴν ἡγῶν τῶν ἀργυρῶν γάμων. Ἐπειτα ἀφῆσε νά τὴν ἰδῶ μερικὰς φορὰς ἀκόμη καί, τὸ κυριώτερον, νά γείνω καλά.

Ἐλπίζεις τόρα νά με συγχωρήσουν οἱ ἀναγνώσταί σου καί διὰ τὴν στήλην αὐτήν;

Σὲ ἀσπάζομαι

ὁ σὸς

ΑΝΤΙΛΑΛΟΣ

Ἡ ἠθικὴ καὶ τὸ κήρυγμα¹

Ἐπὶ τοῦ αἰσθήματος τῆς εὐσπλαγγίας, αἰσθημα ὅπερ ἕκαστος ἄνθρωπος κέκτηται, δυνάμεθα νά βασιύσωμεν τὴν εὐποιάν, τὴν φιλανθρωπίαν, τὸν πρὸς τὴν δικαιοσύνην ἔρωτα καί πάσας τὰς πλέον κοινωνικάς καί ὑψηλάς ἀρετάς· ἀλλὰ διὰ μόνων τῶν παραγγελμάτων καί τῶν πομπῶν λέξεων ὀλίγον δυνάμεθα νά ἐπαυξήσωμεν τὸ αἶσθημα τοῦτο εἰς ὄντινα ὀλίγον, κατὰ δυστυχίαν, τὸ ἐδώρησεν ἡ φύσις· ἐν τούτοις δυνάμεθα νά χρησιμοποιήσωμεν τοῦτο ὅσον ὀλίγον καί ἂν εἶνε, ὅπως ἀποταθῶμεν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν πρὸς τὴν καρδίαν. Ἀληθὲς ἀφ' ἑτέρου ὅτι ἡ γλώσσα τῆς καρδίας παράγει ζωηράς ἐντυπώσεις, ἀλλ' ὄχι διαρκεῖς· μία τραγωδία κινεῖ εἰς δάκρυα ἀλλὰ δὲν πείθει· διὰ τοῦτο δὲν ἀφίνουσι διαρκῆ ἔγνη αἰ διαβατικαί αὐταί τῆς καρδίας γοητεύσεις. Δέον ἐπομένως πρωτίστως νά ἐπιμείνωμεν, καταδεικνύοντες τὴν ἐκ τῆς ἀρετῆς ὠφέλειαν καί τὴν ἐκ τῆς κακίας βλάβην καί συνεννοῦντες ὡς οἶόν τε πλείστον τὴν ἰδέαν τῆς ἀρετῆς μετὰ τῆς εὐτυχίας καί τὴν τῆς κακίας μετὰ τῆς δυστυχίας. Εὐκόλως δὲ δυνάμεθα νά καταδείξωμεν ὅτι ἐκ τῆς εὐτελεστέρως μέχρι τῆς μάλλον ὑπερόχου τοῦ βίου καταστάσεως ὠφελιμώταται εἰς τοὺς ἀνθρώπους εἶνε ἡ δικαιοσύνη, ἡ ἀλήθεια, ἡ ἀρετή. Ἄς ἀρυσθῇ ὁ ἔμπορος, ἄς ἀρυσθῇ ὁ βιομήχανος, μικρὸς ἢ μέγας, ἐκ τῶν ἠθικῶν παραγγελμάτων τοῦ φιλοσόφου καί ἐξ αὐτοῦ ἐπιτοῦ κήρυγματος τοῦ θεοῦ λόγου, τὴν ἰδέαν ὅτι τὰ ἐκ τοῦ ἐμπορίου τοῦ ὠφέλη μείζονα εἰσονται ὅταν ἡ καλὴ πίστις, ἡ ἐπιμελεστέρα ἐργασία, ἡ περὶ τὰς ὑποχρεώσεις ἀκρίβεια εἰσονται μείζονες, ἄς παρασταθῇ δ' αὐτῷ ἀφ' ἑτέρου ὁποίας καί ὅπως δύναται, νά ὑποστῇ ζημίας ἐὰν ἐπὶ τῆς κακῆς πίστεως καί τῆς ἀπάτης, αἷς εἰσονται ἡ περιφρόνησις καί ἡ πενία, θελήσῃ νάνεγειρῇ τὸ οἰκοδόμημα τῆς τύχης του· οὐδὲν εὐχερέστερον ἢ τὸ νά διδάξῃ τις τὰς κοινωνικάς ταύτας ἀρετάς,

παριστῶν τοῖς ἀνθρώποις τὴν ἐκ τούτων ὠφέλειαν, καί τοῦτο, διότι τὸ μέσον τῆς τοιαύτης πειθοῦς εἶνε ἀναμφισβήτητον. Εἶνε τόσον ἀληθὲς ὅτι προκειμένου π. χ. περὶ τοῦ ἐμπορίου συμφέρον ἔχει ὁ μετερχόμενος αὐτὸ νά ἡ ἐφωδιασμένος διὰ τῶν εἰς τὸ στάδιον τοῦτο ἀπαιτουμένων ἀρετῶν — αἰτινες, ἄλλως τε, ὅλα ὁμοῦ συγκεφαλαιούνται εἰς τὴν καλὴν πίστιν, — ὥστε ἐν αἷς χώραις τοῦτο ἀνθεῖ, αἱ ἀρεταί αὐταί ἀπαντῶσιν εἰς ὑψιστον βαθμὸν ἀνεπτυγμένοι καί τοσοῦτον ἀναγκαῖαι εἶνε, ὥστε ἀνευ αὐτῶν ἀδύνατος ἀπεδείχθη ἡ ὑπαρξίς εὐρώστου καί ἐκτεταμένου ἐμπορίου. Τὸ αὐτὸ δύναται νάποδειχθῇ καί διὰ πάσας τὰς λοιπὰς τοῦ βίου καταστάσεις. Ἄλλ' ἤθελεν ἴσως θεωρηθῆ πολὺ ταπεινὸς ὁ τρόπος οὗτος τοῦ διδάσκειν τὴν ἀρετήν. Οὐδὲν οὐδέποτε θέμα εἶνε χυδαῖον, ἐὰν ὅπωςδήποτε διδάσκη. Μὴ ἀποστέρηγετε, ἱεροκήρυκες καί ἠθικολόγοι, νά κατέρχεσθε καί μέχρι τῶν τελευταίων τάξεων τοῦ Λαοῦ. Καί πῶς! ἄρα δὲν εἶνε ἅπαντες οἱ ἄνθρωποι ἀρκετὰ σπουδαῖον ἀντικείμενον τῶν βλέψεων καί τῆς διδασχῆς τοῦ φιλοσόφου; Μὴ τὸ ρίχνετε τόσον εἰς τὸ ὑψηλὸν ἐπὶ τοῦ προκειμένου! κατηγεῖτε πάσας τῆς κοινωνίας τὰς τάξεις· μὴ ἀποτροπιάζετε τὰς λεπτομερείας· διδάσκετε καί μὴ ἐπιδείκνυθε. Ἡ διδασκαλία τῆς ἠθικῆς, ἵνα ἐπαξίως αὐτῆς καρποφορήσῃ, δέον νά περιλαμβάνῃ ὅλην τὴν κοινωνίαν. Ἄς εἴμεθα ἔστω καί χυδαῖοι ῥήτορες καί συγγραφεῖς, δὲν σημαίνει, ἀρκεῖ νά ἐπαυξήσωμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀγαθῶν. Οὐχὶ ἐπομένως τοσοῦτον εὐεργετεῖ τὴν κοινωνίαν ὅστις θέτει τὰς γενικὰς τῆς ἠθικῆς ἀρχάς, ὅσον ὁ ὑποδεικνύων τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν εἰς τὰ καθέκαστα· καταδειχθῆτε λοιπόν, ῥήτορες καί ἠθικολόγοι, νά κατέληθε μέχρι τοῦ πτωχοῦ οἰκογενειάρχου καί καταδείξατε τούτῳ ὅτι, ὅπερ πρῶτον πρέπει νά ἐπιιδώξῃ ἐν τῇ κοινωνίᾳ κέρδος, εἶνε ἡ τῆς οἰκογενείας του ἀγάπη, διδάξατε δ' αὐτόν πῶς δύναται νά ἐπιτύχῃ τοῦτο. Καταδείξατε αὐτῷ ὅτι ἀληθὲς ἔχει συμφέρον νάποκαταστήσῃ τὴν οἰκογένειάν του εὐτυχῆ, καί ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν ἄς μᾶθη τίς τρόπος θά κατορθώσῃ τοῦτο. Παρ' ὑμῶν ἐπίσης ἡ σύζυγος ἄς διδασχῇ πῶς δύναται νά εἶνε πρὸς τὸν σύζυγον ἀρεστὴ καί πρὸς τὰ τέκνα αὐτῆς ἀγαπητῆ, ἄς μᾶθωσι δ' ἀφ' ἑτέρου ταῦτα νά ὑποκύντων εἰς τὴν τάξιν τῆς οἰκογενείας, νά μὴ ὦσιν ἀνωφελεῖ αὐτῆς μέλη, νά τρέφωσι τὴν δέουσαν πρὸς τὰς εὐεργεσίας εὐγνωμοσύνην καί νά τρέφωσι τὸν πρέποντα πρὸς τὸ γῆρας σεβασμόν. Ἀλλὰ μὴ ἀπαγγέλλετε, μὴ μεγαληγορεῖτε· πείθετε. Ἀπεικονίσατε τὴν εὐτυχίαν μιᾶς οἰκογενείας, ἐν ἣ οὗτος μὲν εἶνε πατήρ, αὐτὴ δὲ μήτηρ, ταῦτα τέκνα, ἐκεῖνος σύζυγος, ἐκεῖνη σύζυγος, ἀλλ' ἅπαντες φίλοι καί ἀλλήλοις ἀγαπητοί, ἅπαντες εἰς ἓνα καί μόνον ἀποβλέποντες σκοπὸν, εἰς τὴν ἀρμονίαν καί τὴν γενικὴν τῆς οἰκογενείας

εὐημερίαν· ἀναπτύξατε ὅπως ἕκαστος τούτων δέον νά συνεισφέρῃ εἰς τὴν καινὴν εὐτυχίαν· καταδείξατε πόσα ἀναγκαιῶς προέρχονται ἄτσα ἐκ τῆς ἐσφαλμένης ἰδέας, ἣν οἱ ἄνθρωποι ἐνίοτε σχηματίζουσι περὶ τῆς θέσεως τὴν ὁποίαν κατέχουσιν εἰς τὰ οἰκογενειακὰ αὐτὰ βασιλεία. Ἰστορήσατε τὴν εἰκόνα μιᾶς οἰκογενείας, ἐν ἣ ἡ ἔρις ἀνακινεῖ τὴν καταχθόνιον αὐτῆς δάδα, τὰ μέλη τῆς ὁποίας ἐν πείσματι καί ὑπόουλῳ χαιρεκακίᾳ καθημερινῶς ἀλλήλοις ἀναστρέφονται, ἐνθα ἀπειρα μικρά, ἀλλ' ἐπάρατα πάθη, ἀντικαθιστῶσι τὴν χάριν καί τὴν καλοκαγαθίαν, καί τὴν εἰκόνα ταύτην παραβάετε πρὸς ἐκείνην ἐτέρας οἰκογενείας ἀγαθῶν καί φίλων, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὰ οἰκογενειακὰ αἰσθήματα καί ἡ ἀφελὴς συμπάθεια βασιλεύουσι, καί θέλετε ἰδῆ ἂν ὑπάρχῃ ὁ ἰκανὸς νά μὴ συγκινηθῇ ἐκ τῆς παραβολῆς ταύτης.

Διδάξατε ἐπίσης πρὸς τὸν δικαστὴν τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν δικαιοσύνην καί τὴν ἀκεραιότητα, ἀλλὰ μὴ κεραυνοβολῆτε αὐτόν διὰ τοῦ ἀσαφούς ὅρου τοῦ καθήκοντος. Πείσατε μᾶλλον τοῦτον καί ὑποδείξατε αὐτῷ τοὺς κινδύνους τοὺς παρομαρτοῦντας εἰς τὰ ἐλαττώματα τῆς θέσεώς του. Ὑποδείξατε αὐτῷ τὴν ἀπώλειαν τῆς φήμης καί τῆς ὑπολήψεως. Ὑποδείξατε αὐτῷ τὸν ταύτην παρακολουθοῦντα ἐξευτελισμόν, ἐξ οὗ ἡ περιφρόνησις, ἐξ οὗ ἡ τύψις τοῦ συνειδότος, ἐξ οὗ ἡ μικρὰ τῶν ἀνθρώπων ἐκτίμησις πρὸς τὴν ἀξιοπρέπειαν ἐκείνην, εἰς ἣν μετὰ μόχθων ἀπέβλεψεν ἵνα ὑπερέχῃ αὐτῶν καί ἦτις, ἐπομένως, εἰς οὐδὲν ἄλλο τῷ ἐρησιμεύσειν, ἀνυψώσασα τοῦτον, εἰμὴ εἰς τὸ νά τὸν καταστήσῃ ἐπὶ μᾶλλον κατώτερον καί ὑποχείριον αὐτῆς. Ἄς μᾶθη δὲ παρ' ὑμῶν ὅτι δὲν δύναται νά ὑπάρχῃ θάρρος ἐνθα ὑπάρχουσι κηλίδες, καί ὅτι τὸ τίμιον καί λελογισμένον θάρρος εἶνε εἴπερ τι καί ἄλλο ἀναγκαῖον εἰς τοιαύτην ὑψηλὴν θέσιν, καθ' ἣς οἱ ἄνθρωποι, οἱ μηδεμίαν ἀνεχόμενοι ὑπεροχὴν, ἐπιζητοῦσι πάντοτε νά βάλλωσι, καί ὅτι εἰς τοὺς ἔχοντας τὴν κακόβουλον ταύτην διάθεσιν ἡ ἔλλειψις τοῦ θάρρους, ἐκ μέρους τοῦ προσβαλλομένου, ἐπαυξάνει τὴν πρόθεσιν τῆς προσβολῆς.

Εἶτα λάβετε ὡς ἀντικείμενον — μεγίστης μάλιστα τὴν σήμερον παρ' ἡμῖν σπουδαιότητος — τὸν πολιτικὸν ἄνδρα καί καταδείξατε τούτῳ ὅτι ἵνα ἡ φιλοδοξία ὑφ' ἧς διαφλέγεται ἡ δικαία καί ἐπαινετὴ, σκοπὸν μόνον πρέπει νά ἔχῃ τὸ ἀγαθὸν τῆς πατρίδος, ἧς τὸ συμφέρον, πεδίον καί στάδιον τῆς φιλοδοξίας του, ἀποτελεῖ καί τὸ ἴδιον αὐτοῦ. Διδάξατε ἐπομένως τοῦτον ὄχι μόνον νά μὴ κάμνῃ οὐδεμίαν ἐπιζήμιον διὰ τὴν πατρίδα διάκρισιν μεταξὺ τοῦ πρώτου καί τοῦ δευτέρου, ἀλλὰ καί ἐν ἀνάγκῃ νά θυσιάσῃ προθύμως τὰς προσωπικὰς αὐτοῦ βλέψεις εἰς τὸ γενικὸν τοῦ ἔθνους καλόν. Παραστήσατε αὐτῷ τὴν μεγάλην ἠθικὴν εὐθύνην ἣν ἐπάγεται ἡ θέσις αὐτοῦ καί αἱ πράξεις

του, τ' ἀποτελέσματα τῶν ὁποίων καί ἐπὶ γενεὰς ὀλοκλήρους θά εἶνε ἴσως ἐπαίσθητὰ καί εἰς τὰ ἴδια αὐτοῦ τέκνα καί διδάξατε πρὸ πάντων τοῦτον ὅτι πρῶτιστον συμφέρον ἔχει, ἵνα εἰς τὸ πεδίον τῶν κατὰ τῶν ἀντιπάλων αὐτοῦ ἀγῶνων, φέρῃ ὡς μόνον ὄπλων τὴν λογικὴν καί τὴν ἀληθειαν, διότι ἂν ἄλλως πράττῃ, καί οἱ ἄλλοι κατ' αὐτοῦ θά χρησιμοποιήσωσι τὰ τῆς κακῆς αὐτοῦ πίστεως μέσα. Ἀποδείξατε δὲ τέλος αὐτῷ ὅτι οὐδεμία δόξα εἶνε ἀνταξία τοσοῦτων μόχθων, ἐὰν δὲν σκοπῇ τὸ κοινὸν συμφέρον, οὐ μόνου ἡ ἐπιδιώξις συνεπάγεται τῶν ἐπιγόνων τὸν αἶνον.

Μεταβῆτε κατόπιν, ἐὰν θέλετε, εἰς τὴν ἠθικὴν τοῦ ἀνθρώπου τῶν γραμμάτων, καί ἀποδείξατε αὐτῷ ὅτι ὁ κόμπος, ἡ κακοβουλία, ἡ δυσμένεια, καί οἱ ὀπισθολογισμοὶ δύναται νά κωλύσωσι καί τὴν λαμπροτέραν φήμην, ὅτι δὲ ἡ ἀφέλεια καί ἡ μετριοφροσύνη, παρακολουθούμενα ὑπὸ εὐρείας διανοίας, εἶνε τὰ κατ' ἐξοχὴν ἐπικοσμοῦντα καί καταυγάζοντα τὰ χαρίσματα τοῦ πνεύματος καί τὰ καθιστῶντα ἀξιοσεβάστους καί ἀγαπητοὺς τοὺς ἀνθρώπους τῶν γραμμάτων.

Εἶτα τέλος διατρέξατε ὅσας μᾶλλον ἐγκρίνητε τοῦ βίου καταστάσεις καί εἰς τὴν ἐξέτασιν ἐκάστης τούτων ἀκολουθήσατε τὴν ἰδίαν μέθοδον, ἀναμιγνύοντες πάντοτε τὴν γλώσσαν τῆς καρδίας πρὸς τὴν τῆς λογικῆς καί τῆς ἀναλύσεως, διότι οὕτω καί μόνον δύνασθε νά ἐμεταλλευθῆτε πάντα τὰ μέσα τῆς πειθοῦς ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

Ἐὰν δὲ πραγματευόμενος πάσας τοῦ βίου τὰς περιστάσεις καί ἐξετάζων ὅλας τὰς λεπτομερείας ἐκάστης τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων, ἤθελε κατὰ τύχην συναντήσῃ περιστάσιν τινα ἀκαιροῦσαν τὸ ἀνωτέρω σύστημα, καθ' ἣν ἡ ἀρετὴ ἔφερε βλάβην, τότε ὁ εὐαίσθητος καί πεφωτισμένος φιλόσοφος ἢ ἱεροκήρυξ καθήκον ἔχει νά ρίψῃ πυκνότατον πέπλον ἐπὶ τοῦ τοιοῦτου τέρατος, ἵνα μὴ οἱ ἄνθρωποι ἀναγάγωσιν εἰς σύστημα μονομερῆ γεγονότα καί πιστεύσωσιν ὠφέλιμον τὴν κακίαν, διότι εἰς περιστάσιν τινα ὑπῆρξεν ἴσως τοιαύτη. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἅπανα ἡ ἀνθρωπότης ἀναρῶναι: ἀπόκρυφον, ἀπόκρυφον! ἅπανα ἡ ἀνθρωπότης συμφέρον ἔχει ἵνα αἱ τοιαῦτα ἀποτρόπαιοι ἀσυνέπειαι καί ἀντιφάσεις, ἐξ ἐσφαλμένων προερχόμεναί συστημάτων, ἐνταριάζωνται εἰς τὰ ψηλαφητότερα σκότη. Ἀλλ' ἐὰν ποτε παρυσιασθῇ ἡ ἀνάγκη νάντιμετωπίσωμεν τοιοῦτον τι γεγονός, μὴ ὀπισθοχωρῶμεν ἀλλ' ἀντεπεξέλθωμεν κατὰ τοῦτο διὰ τῆς λογικῆς. Οὐχὶ ἡ φύσις δὲν μᾶς ἐπλασε τόσον δυστυχεῖς! ἅπανα αἱ κακίαι εἶνε κατὰ βάθος οἱ σάρακες, οἱ καταδιβρωσκόντες τῆς κοινωνίας τὰς βάσεις, ἅπανα δὲ αἱ ἀρεταί, ἐν γενεῖ λαμβανόμεναι, εἶνε χρήσιμοι καί ἐπωφελεῖς εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἐξ οὗ πρόδηλον ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ἀληθὲς ἔχει συμφέρον νά μὴ διδῇ τὸ κακὸν παράδειγμα καί νά κολουθῇ

¹ Τέλος. Ἴδε σελ. 235

τὴν ἀρετὴν! Ἐκ τῆς ἀνθρωποκτονίας μέχρι τοῦ ψεύδους ἐνόησεν ἀνάγκη νὰ ποδοδείξωμεν ὅτι ἡμετέρα ἀληθῆς καὶ μόνιμος ὠφέλεια ἀπαιτεῖ νὰ μὴ φρονεῖται τὸν ὁμοίον μας καὶ νὰ μὴ ἀπατώμεν αὐτούς. Οἱ νόμοι τιμωροῦσι τὸν φρονεῖν ἀντισταθμίζοντες διὰ μείζονος ἢ ὁμοίου τοῦλάχιστον πόνου τὴν βάρβαρον ἡδονὴν ἣν δύναται νὰ προξενήσῃ ἡ καταστροφὴ ἐνὸς ὄντος ὁμοίου μὲ ἡμᾶς. Δὲν εἶνε ἀνάγκη πολλῆς φιλοσοφίας οὔτε ἀποκαλύψεως ἵνα πεισθῇ τις περὶ τούτου. Τὸ ψεῦδος, ἀφ' ἑτέρου, ἀκολουθεῖ ὁ περιγέλως, ἡ ἐγκυβερνήσις, ἡ περιφρόνησις, ὁ ἐξευτελισμός, πάντα δὲ τὰ κακὰ ταῦτα ὑπὲρ τὸ δέον ἀντισταθμίζουσι τὸ καλόν, ὅπερ ἐκ τοῦ ἐλαττώματος τούτου δύναται τυχόν νὰ προέλθῃ.

Ἀναζητήσατε ὄντως τὸν ἐν ἐκάστη κοινωνικῇ τάξει εὐτυχῆ, καὶ θέλετε εὔρη ὅτι τοιοῦτος εἶνε ὁ καλῶς ἀντιληφθεὶς τὰς ἀρχὰς τῶν ἀληθῶν αὐτοῦ συμφερόντων, καὶ κεκτημένος πάσας τὰς σχετικὰς εἰς τὴν κοινωνικὴν αὐτοῦ θέσιν ἀρετάς. Τίς ὄντως ὁ ἐν γένει εὐτυχῆς; ὁ κακολόγος, ὁ ἀγνώμων, ὁ φθονερός, ὁ ὑπουλος, ὁ κίβδηλος, ὁ ἀδικός, ὁ προπέτης, ὁ ἀγροίκος, ὁ δύστροπος, ὁ μοχθηρός, ὁ σκληρός, ὁ ὑπερήφανος, ἡ ὁ ἀγαθός, ὁ εὐγνώμων, ὁ εὐγενής, ὁ εὐχαρῆς, ὁ ἀληθής, ὁ δίκαιος, ὁ ἀφελής, ὁ φιλόανθρωπος, ὁ μετριόφρων, ὁ τίμιος; Ἀνθρώπε ἀνάστητε, ἀνθρώπε πεπωρωμένε, ἀνθρώπε ἀπολιθωμένε, λάβε ἀνα χεῖρας τὸ μέτρον, μέτρησον καὶ στάθμισον μετ' ἀλλοτρίου ψυχραιμίας τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν κακίαν καὶ θέλεις ἴδῃ ποῦ ἡ πλάστιγξ θὰ κλίνη.

Μὲ ἐρωτᾷς ἤδη τί εἶνε ἀρετὴ; Ἡ κοινωνικὴ ἐκείνη μέθοδος σοὶ ἀπαντᾷ, ἥτις θέλει σὲ καταστήσει διαρκῶς εὐτυχῆ. Μὲ ἐρωτᾷς, τί ἐστὶ κακία; Ἡ ἀλληλουχία ἐκείνη τῶν πράξεων, ἥτις θάπτει ἢ βράδιον θέλει παρασκευάσει τὴν δυστυχίαν σου.

*

Εἰς πάσας τὰς ἀνωτέρω ἐκτεθείσας σκέψεις περὶ τοῦ τρόπου τοῦ διδάσκειν τὴν ἠθικὴν, ὡς βάζειν ἐλάττωμα τὴν ἰδέαν, ὅτι ἡ ἠθικὴ δέον νὰ εἶνε τὸ μόνον θέμα τῆς ἀπὸ τοῦ ἀμβωνος διδασκαλίας τῶν ἱεροκλήρων καὶ ὅτι αὕτη, εἴτε ὑπὸ τοῦ φιλοσόφου, εἴτε ὑπὸ τοῦ ἱεροκλήρου διδασκόμενη, ἀνάγκη νὰ διδάσκειται κατὰ τρόπον πρακτικόν. Ἐὰν ἡ ἠθικὴ ἀποτελῇ τὸν κώδικα τῶν κανόνων ἐκείνων, καθ' ὅσον οἱ ἀνθρώποι νὰ κινῶνται εἰς τὰς πράξεις των, πρόδηλον ὅτι ὁ τρόπος τῆς διδασκαλίας αὐτῆς πρέπει νὰ εἶνε ἀνθρώπινος. Ἡ διδασκαλία τῶν δογμάτων καὶ τῶν λοιπῶν θεολογικῶν ζητημάτων τῆς θρησκείας, ἀλλὰ τοῦ δέον νὰ ἐπιζητῇ στάδιον ἐνεργείας ὁ ἀμβων μόνον εἰς τὴν πρακτικὴν διδασκαλίαν τῆς ἠθικῆς ἀνάγκη νὰ ποδοδείξῃ, ἐὰν σκοπὸν προτίθεται τὴν ἠθικὴν τοῦ κοινοῦ ὠφέλειαν. Ὅποιαν ὄντως ἠθικὴν ὠφέλειαν δύναται νὰ ἀρυσθῇ τὸ

κοινόν ἐκ τοῦ κήρυγματος τοῦ Θεοῦ Λόγου, ὅταν οὗτος ἔχη ὡς ἀντικείμενον ἐπὶ παραδείγματι τὸ τρισυπόστατον τῆς θεότητος, τὴν μέλλουσαν ζωὴν καὶ ἄλλα παραπλήσια δογματικὰ ἢ θεολογικὰ ζητήματα; Χρησιμεύουσιν ἴσως ταῦτα πρὸς ἐπικύρωσιν καὶ ἐνίσχυσιν τῶν ἀνθρωπίνων ἀρετῶν ἄλλα προφανέστατον ὅτι διὰ τὴν ἐνίσχυσιν αἱ ἀρεταὶ αὐταί. Δέον πρῶτον νὰ ὑπάρχωσιν ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν ἀνθρώπων. Μόνον δὲ διὰ τοιοῦτου πρακτικοῦ διδασκαλίας τρόπου, δύναται ἐν αὐτῇ νὰ ἐγγραχθῶσιν. Ἡ μήπως ἡ ἠθικὴ στερεῖται ἀρκούσης ἐσωτερικῆς ἀξίας, ὥστε νὰ ἔχη ἀνάγκη τοῦ κύρους τῆς νεφελώδους φιλοσοφίας καὶ τῆς ἀκροσφαλοῦς θεολογίας; Δὲν εἶνε δὲ καταφανές, ὅτι ἐπὶ τοῦ κύρους αὐτῶν βασιζομένη, ἀνάγκη νὰ παρακολουθῇ τὰς καιρικὰς καὶ τοπικὰς τούτων περιστάσεις καὶ νὰ ὑποβάλλεται εἰς διακρίσεις ἢ ἠθικῆς, ἥτις ἐν παντὶ χρόνῳ καὶ τόπῳ πρέπει νὰ εἶνε μία καὶ ἡ αὐτή. Τὸ νὰ εἶνε οἱ ἀνθρώποι διηρημένοι εἰς θρησκευτάματα καὶ ταῦτα πάλιν εἰς διάφορα δόγματα, εἶνε πρᾶγμα ὅπερ ἡδύνατό τις νὰ εὐχηθῇ νὰ μὴ ὑπῆρχεν, ἀλλὰ τὸ νὰ ἔχωσι διάφορον γνώμην ἐπὶ τῶν ἀπλουστέρων τῆς ἠθικῆς ζητημάτων, εἶνε πρᾶγμα ἀποτρόπαιον καὶ ἐπικίνδυνον. Δὲν ἀρνούμεθα ὅτι ἕκαστον θρησκευμα ἔχει τὰς δογματικὰς αὐτοῦ ἀνάγκας, τὰς ὁποίας δὲν δύναται νὰ παραμελήσῃ, ἀλλ' ἰσχυρίζομεθα, καὶ τοῦτο σημειωτέον καλῶς, ὅτι τὸ ἀπὸ ἀμβωνος κήρυγμα δέον νὰ περιστρέφεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν πρακτικὴν διδασκαλίαν τῆς ἠθικῆς, καὶ ἀρνούμενον ἔστω τὸ ἀντικείμενόν του ἐκ τῶν ἰδίων θεμάτων, νὰ μεταδίδῃ τοῦτο εἰς τὸν λαὸν ὑπὸ τὸν πρακτικώτερον τύπον· οὕτω δὲ πράττων ὁ ἱεροκῆρυξ καὶ εἰς τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ θέλει δίδει γενικώτερον χαρακτῆρα, ὅπερ σπουδαῖον σήμερον διὰ τὴν κοινὴν ὠφέλειαν, καὶ τὰς τυχόν ἐλλείψεις τοῦ δόγματος θέλει καθιστᾶ ἥττον ἐπαισθητάς. Τὴν ὀρθότητα δὲ τούτου ἀπέδειξεν αὐτὴ ἡ πείρα τῶν αἰώνων. Ἐκ τῆς ὑψηλῆς Χριστιανικῆς διδασκαλίας εἰς τὸν κόσμον μετεδόθη ὅ,τι ἦτο δυνατόν οὗτος ἐξ αὐτῆς γάρυσθη καὶ οἱ ἀνθρώποι ὑπῆρξαν καὶ εἶνε ἐφ' ὅσον δύναται ἀνθρώπινος, χριστιανοί· ἀλλ' ἐὰν ἐπρεπε νὰ περιμείνωσιν ὅπως πρὸς τὸν Χριστὸν ἢ τοὺς ἁγίους ὁμοιάσωσι διὰ νὰ κληθῶσι χριστιανοί, δὲν ἤθελον ἀπελπισθῇ ἐκ τῆς διδασκαλίας τοῦ χριστιανισμοῦ;

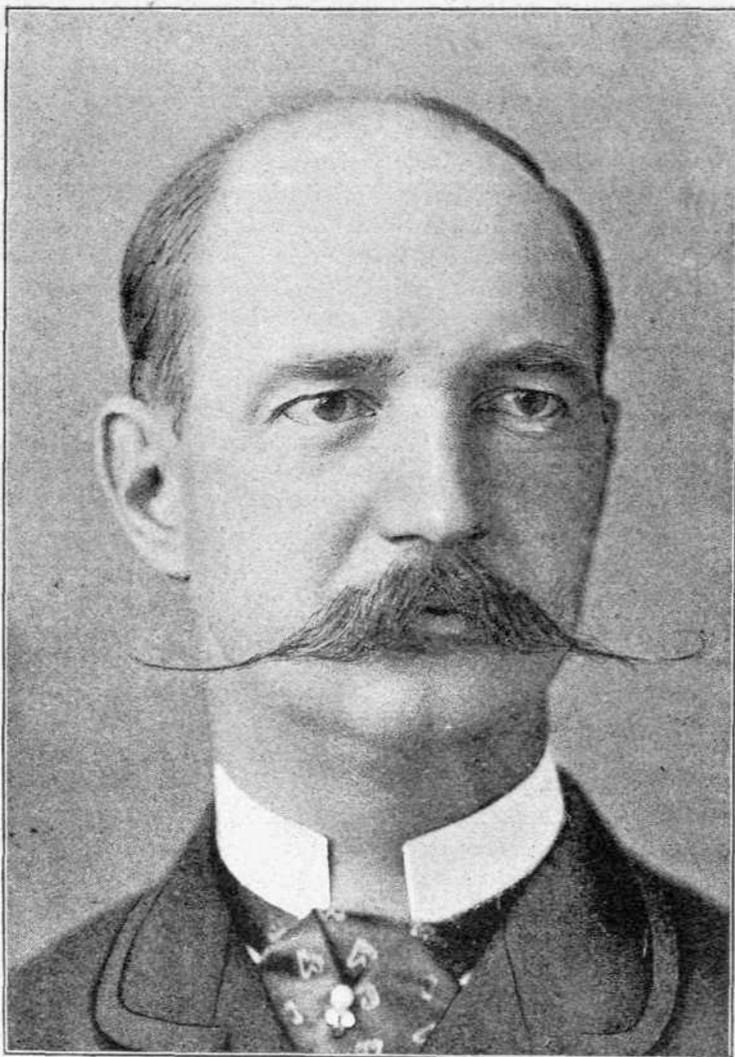
Ἡ ἀνωτέρω δὲ μέθοδος τοσοῦτον μάλλον δέον νὰκολουθῆται, καθόσον ἡ παρατήρησις διδάσκει ὅτι πλείονα εἶνε τὰ ἐλαττώματα καὶ αἱ κακίαι, αἱ ἐκ τῆς ἀμαθίας ἢ ἐκ τῆς μοχθηρίας πηγάζουσιν. Τὰ πάθη διηνεκῶς καὶ ἀκατασχέτως ἐκλύουσιν ἡμᾶς διὰ τῆς παραστάσεως ποικίλων ἀγαθῶν καὶ χυμικῶν ὠφελιμάτων. Πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ σκοπελοῦ τούτου τὸ πᾶν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐγκρατεῖται εἰς τὴν μέχρι τῶν τελευταίων

λεπτομερειῶν ἀκριβῆ ἐκτίμησιν τῆς ἐκ τῶν ἡμετέρων πράξεων προελευσόμενης βλάβης ἢ ὠφελείας. Ἀλλ' ἡ ἀνθρώπινος διάνοια, συλλήβδην θεωρούμενη, στερεῖται τῆς ἀπαιτουμένης δυνάμεως ὅπως συλλάβῃ πάντα τὰ διδόμενα πρὸς λύσιν τῶν τοιούτων τῆς ἠθικῆς προβλημάτων, ἐξ οὗ τὸ φαινόμενον ὅτι συνήθως ἐκ τῶν δεδομένων τούτων λαμβάνει ὑπ' ὄψιν αὐτῆς μόνον ὅσα ἡ ἐξωτερικὴ μορφή, αἱ περιστάσεις ἢ ἡ σύμπτωσις παρουσιάζουσιν αὐτῇ, ἐκ τούτου δὲ πάλιν καὶ τὸ ὅτι, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἡ ἀνωφελὴς μετάνοια εἶνε τὸ φυσικόν ἐπακολουθήμα τῆς ἐσφαλμένης λύσεως τῶν προβλημάτων τούτων. Ὁ φιλόσοφος λοιπὸν ἢ ὁ ἱεροκῆρυξ ἐκεῖνος, ὅστις ἤθελον ἀναλάβῃ νὰναπτύξῃ ἡμῖν καὶ τὰς μάλλον ἀπωτέρω συνεπειὰς τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων καὶ νὰ παραστήσῃ τῇ ἀνθρωπίνῃ διανοίᾳ τὴν γενεαλογίαν, οὕτως εἰπεῖν, τῶν πράξεων τούτων, ἤθελε βεβαίως ἀπαλλάξει τὴν κοινωνίαν ὅλων τῶν ἐκ τῆς ἀμαθείας προερχομένων κακῶν, τουτέστι ἐκ τοῦ μεγαλειότερου αὐτῶν μέρους. Ἐπιζομένων δ' οὕτω τῶν ἀνθρώπων τοιαύτην νὰκολουθῶσι μέθοδον ὅταν ἐπὶ τῶν ζητημάτων τῆς ἠθικῆς σκέπτονται, ἤθελον ἴσως ἐν βραχεῖ ἀποβῆ κοινὴ ἢ θεία αὕτη ἐπιστήμη, ἡ ἀποκαθιστώσα τὸν ἀνθρώπον τίμιον καὶ ἐνάρετον διὰ συλλογισμῶν, ὅπερ θέλει νὰ εἴπῃ, ἐκ πεποιθήσεως, καὶ ἐκ πεποιθήσεως θέλει νὰ εἴπῃ, ἐκ σταθερῶν ἀρχῶν. Τότε δὲ οὐχὶ πλέον τόσον ἀσφαρῆς καὶ σκοτεινῆς ἤθελον ἐν γένει εἶσθαι, ὅποια σήμερον εἶνε, παρὰ τῷ κοινῷ τῶν ἀνθρώπων, αἱ περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας ἰδέαι, ἀλλὰ ζήτημα ὀλίγων καὶ ἀπλῶν συλλογισμῶν. Τοῦτο δὲ θὰ καθίστα ἐναρέτους τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὅταν εἴθελον εἶσθαι ἐστερημένοι παντός ἠθικοῦ αἰσθήματος. Ἀφ' οὗ ὅμως τῶν τοιούτων αἰσθημάτων δὲν ἀμοιροῦσι, τί ἄλλο ἀπαιτεῖται ὅπως καταστήσῃ τις ἐναρέτους τοὺς ἀνθρώπους, ἐμπνεύσῃ δ' αὐτοῖς τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ μῖσος πρὸς τὴν κακίαν, εἰμὴ τὸ νὰ παύσῃ πλέον ἡ ἠθικὴ ἀπὸ τοῦ νὰ εἶνε ὅτε μὲν τραγικῆ, ὅτε δὲ κωμικῆ ἀπαγγελία, ἀναζητήσῃ δὲ τὰς ἀρχὰς αὐτῆς ἐκ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων καὶ οὐχὶ νὰ στηρίζεται ἐπὶ ἐπισφαλῶν ἐπιχειρημάτων, ἐκ τοῦ νεφελώδους κόσμου τῆς μεταφυσικῆς καὶ τῆς ἀποκαλύψεως ἐξηγούμενων; Ἐδραϊώσωμεν τὴν ἠθικὴν ἐπὶ τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν πραγμάτων, οὐχὶ ἐπὶ τῶν λέξεων καὶ ἐπὶ τῶν μύθων. Εἶνε ἀληθές ὅτι αἱ ἀτέλεια αἱ παρομαρτοῦσαι εἰς πάντα τὰ κοινωνικὰ καὶ θρησκευτικὰ συστήματα, ἀτέλεια ὅτε μὲν ἀναγκαῖα καθὸ συνέπειαι τῆς ἀνθρωπίνης σμικρότητος, ὅτε δὲ αὐθαίρετοι ὡς φυσικὰ ἐπακολουθήματα τῆς ἀδιακόπου σειρᾶς τῶν ἀνθρωπίνων πλανῶν, παρεμβάλλουσιν ἐνίοτε ἐμπόδια εἰς τὴν διάγνωσιν τῶν ἡμετέρων καθηκόντων καὶ παραχρῆμα ἀντιφάσεις μεταξὺ τοῦ ἐνός καὶ τοῦ

ἑτέρου τούτων· ἀλλ' αἱ περιπτώσεις αὐταὶ εἶνε, ἐν συνόλῳ, τοσοῦτον ὀλίγα καὶ τοσοῦτον ἀσυνήθεις, ὥστε ἐλαχίστην δύναται νὰ ἔχωσιν ἐπιφροσὴν εἰς τὸν σχηματισμὸν καὶ τὴν παρακολούθησιν ἐνὸς φιλοσοφικοῦ ἢ θρησκευτικοῦ συστήματος ἠθικῆς· ἀρκεῖ νὰ ἐννοήσῃ καλῶς, ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῶν, τὰς συνηθεστέρους καὶ σπουδαιότερας τῆς ἠθικῆς ἀρχὰς, ὅπως μεγίστην παράσχη τῇ κοινωνίᾳ ἐκδούλευσιν, ὁ φιλόσοφος ἐκεῖνος, ὅστις ἤθελον ἀναλάβῃ τὴν διαμόρφωσιν τοῦ τοιοῦτου συστήματος καὶ ὁ ἱεροκῆρυξ ὅστις ἤθελον ἐπιχειρήσῃ νὰ τὸ διδάξῃ.

*

Οἱ ἀρχαῖοι, ὡς ἐν ἀρχῇ ἐποιήσαμεν νύξιν, ἀνῆγειρον τὰ ἠθικὰ αὐτῶν συστήματα ἐπὶ ὑψηλῶν καὶ θαυμασιῶν εἰκόνων. Τὸ πᾶν παρ' αὐτοῖς ἦτο ἐνθουσιασμός· αἱ ἀρεταὶ ἀπασαί ἦσαν γίγαντες. Σπανίως ἐσυλλογίζοντο· σχεδὸν πάντοτε ἦσαν ποιηταί. Ὁ χριστιανισμὸς κατέστησε τὴν ἠθικὴν σχεδὸν ἀπρόσιτον περιβάλλον αὐτὴν διὰ τοῦ μεγαλείου, καὶ δὲν ἤθελε σχεδὸν ὑπάρχει διὰ τὸ πλείστον τῶν ἀνθρώπων, ἐὰν δὲν ἤθελε λεληθότως καταβιβασθῇ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἐνθα ἀνύψωσεν αὐτὴν, ἐπὶ τῆς γῆς ὅπου ὑπάρχουσιν οἱ ἀνθρώποι, δι' οὓς ἐνομοθετήθη. Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἡ ἠθικὴ φαίνεται ὑποβαλλομένη εἰς τὴν ψυχρὰν λογικὴν καὶ τὴν ἀκριβῆ ἀνάλυσιν. Ἡ ἠθικὴ τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τὰς χεῖρας τῶν σκαπανέων τοῦ Χριστιανισμοῦ καθίσταται ἀνεφάρμοστος. Ἐκ δὲ τῶν δύο ἄλλων μεθόδων, οὔτε ἡ μὲν οὔτε ἡ δὲ εἶνε ἴσως ἡ κατάλληλος ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Ἡ τῶν ἀρχαίων ἀπειργάζετο ὑπερηφάνους στωϊκοὺς, ἀνθρώπους οἰσνεῖ ὑπερανθρώπους, τέρατα οὕτως εἰπεῖν ἀρετῆς. Ἀλλὰ τοῦτο ἦτο ἀποτελέσμα μιᾶς εὐρωστίας ἐνθουσιασμοῦ, ὅστις οὐδέποτε δύναται νὰ εἶνε κοινός καὶ ἡ ἠθικὴ πρέπει πρὸ πάντων νὰ εἶνε κοινὴ. Ἡ ψυχρὰ ἀφ' ἑτέρου ἀνάλυσις ἐνίων ἐκ τῶν νεωτέρων φιλοσόφων, φέρει ἐν ἐαυτῇ τὸ ἄτοπον ὅτι προκαταλαμβάνει τοὺς ἀνθρώπους κατὰ τῶν ἰδίων αἰσθημάτων, καὶ ὠθεῖ τούτους νὰ ὑπολογίζωσι τὰς πράξεις τοῦ βίου των διὰ τῆς ἀκριβολόγου ἐκείνης ἐξετάσεως, δι' ἧς λύονται τὰ μαθηματικὰ προβλήματα. Ἀλλὰ τοιοῦτω τρόπῳ δὲν ἤθελον καταστραφῇ ἡ τοῦλάχιστον κατὰ πολὺ ἐλαττωθῇ τὰ αἰσθήματα τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, αἰσθήματα τὰ ὅποια ἐν συνόλῳ ἀποτελοῦσι τὴν ἡμετέραν εὐτυχίαν, ἀλλὰ καὶ τὰ ὅποια, ἐν πρὸς ἐν λαμβανόμενα, δυσκόλως δύναται νὰ νάντιστῶσιν εἰς τὴν ξηρὰν τῆς λογικῆς ἀνάλυσιν; Δυσχερῆς ὁ μηδέποτε ὑπὸ τῆς καρδίας τοῦ ἀπατηθείς ὁ τοιοῦτος δὲν θὰ γείνη ποτὲ τὸ θῆμα τῆς εὐαισθησίας του, δὲν θὰ ἀπογοητευθῇ βεβαίως ἐκ τῆς ἀγνωμοσύνης τῶν φίλων, δὲν θὰ μετανοήσῃ διότι ἠγάπησε, δὲν θὰ βλασφημήσῃ ποτὲ κατὰ τῆς στιγμῆς ἐκείνης, καθ' ἣν παρεδόθη εἰς τὰς ἀγκύ-

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
κατά νεωτάτην φωτογραφίαν

λας τῆς γλυκείας ἐλπίδος· ἀλλὰ καὶ οὐδέποτε ἀφ' ἑτέρου θὰ δοκιμάσῃ τὰς ὑψηλὰς ἡδονὰς τῆς φιλίας, τῆς ἀγάπης καὶ πάσης ἄλλης εὐαρέστου τῆς εὐαισθησίας πλάνης. Ψυχρὸ σκεπτικιστὰ, κλείσῃ τὴν θύραν τῆς καρδίας σου, περιφρούρησον αὐτὴν ἀπὸ τὰς ἐνοχλήσεως καὶ τὰς ζημίας ἃς ἐνίοτε συνεπάγεται ἡ εὐαισθησία, ἀλλ' ἀπόλεσον συγχρόνως καὶ πάντας τοὺς θείους αὐτῆς ἐνθουσιασμούς! Ἐὰν δὲ εἶσαι τοσοῦτον δυστυχῆς, ὥστε διὰ μόνης τῆς ζήτησιν λογικῆς νὰ ἐπιζητῆς τὴν ἀρετὴν, παρατήρησον πῶς ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει τῆς ἀληθοῦς φιλοσοφίας ὁ ὀπισθόβουλος, ὁ κακολόγος, ὁ μοχθηρὸς, ὁ κίβδηλος ἀπώλεσαν πάσας τὰς ἐαυτῶν ὠφελείας. Ἡ παλαιὰ πολιτικὴ κατέστη πλέον διχρανεῖς, ὅθεν συμπέρανον μεθ' ἡμῶν: Ὅσω μᾶλλον ἐνοῶσιν οἱ ἄνθρωποι τὰ ἀληθῆ αὐτῶν συμφέροντα, τόσω μᾶλλον γίνονται ἀγαθοὶ καὶ φιλόανθρωποι· καὶ ἐφ'

ὅσον αἱ ψευδεῖς περὶ ὠφελείας καὶ δικαιοσύνης ἰδέαι ἀντικαθίστῳ τὴν ἀληθῆ καὶ περρωτισμένην ἠθικὴν, ἐπὶ τοσοῦτον θὰ εἶνε βάρβαροι, μοχθηροὶ καὶ δυστυχεῖς ἔτι. Εὐτυχῆς ὁ αἰὼν ἐκεῖνος καθ' ὃν θὰ τυγχάνωσι παρὰ πάντων γνωσταὶ αἱ ὁδοὶ τῆς κακίας! Τότε δὴ τότε οὐδεὶς θάκοιτο αὐτὰς, διότι καλῶς θὰ γινώσκῃ ὅτι οὐδὲν ἔχει πρὸς τοῦτο συμφέρον. Ὅθεν τοσοῦτον οἱ ἄνθρωποι θὰ εἶνε ἀγαθότεροι ὅσω μᾶλλον γινώσκουσι τί στοιχίζει νὰ εἶνε κακοί, καὶ ἐπὶ τοσοῦτω πλέον πρὸς τὴν γνώσιν ταύτην θὰ πλησιάζουσιν. ἐφ' ὅσον ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς ἠθικῆς τὰ πράγματα καὶ τὰ αἰσθήματα θάνατικαθίστῳ τοὺς μύθους καὶ τὰς λέξεις. Εὐτυχῆς ὁ αἰὼν ἐκεῖνος καθ' ὃν οἱ μοχθηροὶ θὰ εἶνε ἀποτρόπαιοι, εὐτυχέστερος ἐκεῖνος καθ' ὃν θὰ εἶνε ἀξιολύπητοι, εὐτυχέστατος δὲ, ὁ καθ' ὃν θὰ εἶνε γελοιοί.

ΚΟΜΦΟΥΚΙΟΣ

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΟΛΓΑ
κατά νεωτάτην φωτογραφίαν

ΚΟΡΑΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ!

ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ Κ^α HANNAH LYNCH

Ἡσθάνθη τὴν καρδίαν μου πάλλουσαν ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἴδω τὸ πρόσωπόν της. Εἶχέ τι τὸ ἐπιβλητικὸν πᾶσα τῆς κίνησις. Τί ἦτο ἄρα γέ; δικαστὴς νεκρὸς καταμετρῶν καὶ ἐλέγχων τὴν ἀνομίαν ἐνόχου; ἦτο Ἀρτεμις ψυχρὰ καταδικάζουσα ἀπρεπῆ αἰσθήματα; ἦτο Ἀθηναῖα νομικῆς ἐπιπλήττουσα ἀφροσύνη; Ἐπρόσεξα ν' ἀκούσω. Δὲν μοῦ ἦτο εὐκόλον νὰ ἐνοήσω ὅλα ὅσα ἔλεγεν ἡ εὐστροφὸς γλῶσσα τῆς χωρικῆς εἰς τὴν ἐγγῶριον διαλεκτὸν της, ἀλλ' ἐν συνόλῳ ἐνόησα ὅτι ὁ λόγος ἦτο περὶ ἐπιστολῆς ἡ ὁποία εἶχε σταλῆ, ἀλλ' ὅτι ἡ ὑπαγορευσασα τὴν ἐπιστολὴν μετενόησε καὶ ἤθελε τῶρα νὰ στείλῃ ἄλλην — διαφορετικὴν.

— Ἄχ, Κυρία μου, ἔλεγε κλαίονσα. Μ' ἐκείνο τὸ γράμμα θὰ θυμώσῃ, καὶ τί θὰ γείνω ἐγὼ ἂν δὲν γυρίσῃ πίσω! Νὰ τοῦ γράψῃς ὅτι δὲν θέλω παρὰ τὸ καλὸν τοῦ, ὅτι κάθε τι ὑπερέρω, φθάνει νὰ ἔλθῃ πίσω. Μόνον νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Σμύρνην καὶ νὰ τὴν παραιτήσῃ τὴν γυναῖκα ἐκείνην. Ἄλλο δὲν θέλω. Γράψε του, νὰ ζῆς, μετ' ἄλλον νὰ τὸν καταπέσις. Δὲν ἔμπορῶ χωρὶς ἐκείνον, — δὲν ἔμπορῶ!

— Ἄλλ' ἂν σοῦ γράψω τὸ γράμμα καθὼς τὸ θέλεις τῶρα, ἴσως ἔλθῃς αὐριον πάλιν μετανοημένη, καλὴ μου, καὶ με παρακαλεῖς νὰ τοῦ γράψω ἄλλο πάλιν θυμωμένον, καθὼς τὸ πρῶτον.

Ἡ φωνὴ της ἦτο καθαρὰ καὶ γλυκεία, — δὲν ἤξεύρω πῶς ὁ ἦχος της μοῦ ἔφερε εἰς τὸν νοῦν τὸ βελουδόν. Δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀντισταθῶ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν νὰ τὴν ἴδω ἐκείνην ἡ ὁποία ὠμίλησε με αὐτὴν τὴν φωνήν. Χωρὶς νὰ σκεφθῶ ἔάν ἀρμόζῃ, χωρὶς νὰ συναισθάνωμαι ἀκριβῶς τί κάμνω, ἐξῆλθα τοῦ δωματίου, κατῆλθα τὴν μαρμαρίνην κλίμακα καὶ στηρίζας τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς

κορυφῆς τῆς χαμηλῆς στήλης πλησίον τῆς, ἐστύλωσα ἐπάνω τῆς τὸ βλέμμα.

Ἐστρεψε πρὸς ἐμὲ τὴν κεφαλὴν καὶ ἀντικρῦσθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ μας. Τί ἐκράτησε τὰ βλέμματά μας προσηλωμένα καὶ ἐκθαμβά; Ἦτο ἄρα γὰρ ἡ ἐκπληξίς τῆς ἀναγνωρίσεως, ἡ εὐφροσύνη τῆς αἰφνιδίου συμπαθείας, ἡ ἀπροσδόκητος ἀποκάλυψις ὀνείρων πραγματοποιουμένων;

Ἐταπεινώσα ἐνώπιόν τῆς τὰς χεῖρας, εὐτυχῆς, εὐχαριστημένος, πρόθυμος εἰς ἱερὰν ὑποδούλωσιν. Ἐκείνη, ὑπέκουσα εἰς τῆς παρθενιαίας τὴν σεμνὴν ὑπαγόρευσιν, ἐφαίνετο προσπαθοῦσα νὰ τηρήσῃ ἐλευθέραν τὴν ψυχὴν τῆς. Ἄλλ' ὁμως δὲν ἠδύνατο κ' ἐκείνη ν' ἀποσπάσῃ τοὺς ὀφθαλμούς τῆς ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ ἔλαμπε εἰς τὸ ὑγρὸν βλέμμα των ἡ βωβὴ εὐγνωστία ἐκθαμβοῦ ἰκεσίας. Ἐπὶ τέλους ἐχαμήλωσα τὰ βλέφαρα, καὶ ἀκουσίως ἐχαμήλωσα κ' ἐγὼ τὰ ἰδικά μου.

Ἔθεσε τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς θρηνοῦσης, γονατιστῆς χωρικῆς, καὶ εἶπε:

— Δὲν ἠμπορῶ νὰ σοῦ γράψω σήμερον τὸ γράμμα, Κατήγκω. Ἐλα νὰ μ' εὕρης εἰς τὴν Μουσουλοῦν.

Καὶ στραφεῖσα πάλιν πρὸς ἐμὲ με εἶδε με ὀλιγωτέραν τώρα ταραχὴν, με γαλήνην εἰς τὸ τρυφερόν τῆς βλέμμα, βλέμμα σταθερόν, ἐπιτακτικόν, ἡγεμονικόν, — βλέμμα τὸ ὅποιον μοῦ ἔλεγε μυστηριωδῶς ὅτι ἦτο βασιλισσά μου ἐκείνη καὶ ὅτι οὔτε ἕγνος τῆς ὑπεροχῆς τῆς θὰ ἐθυσίαζε χάριν μου. Ἐδέχθη ταπεινῶς τὴν προσταγὴν τῶν ὀφθαλμῶν τῆς, χωρὶς νὰ προσφέρω λέξιν διαμαρτυρήσεως ἢ παρακλήσεως, μολοντί ἀνήρχοντο βιαίως εἰς τὰ χεῖλη μου λέξεις τοιαῦται. Παρεμέρισα διὰ νὰ περάσῃ καὶ κατώρθωσα νὰ νικήσω τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐγγίσω τὴν χεῖρά τῆς ὡς ἰκέτης, νὰ γονατίσω ἐμπρὸς τῆς ὡς δούλος τῆς. Ἄλλ' ὄχι! Κάτι μοῦ ἔλεγεν ἐκείνη τὴν στιγμὴν ὅτι πρέπει νὰ εἴμεθα ἴσοι ὁ εἰς ἀπέναντι τοῦ ἄλλου. Ἐὰν εἶναι ἐκείνη βασιλισσά μου, βασιλεὺς τῆς κ' ἐγὼ! Ὅχι! δούλος σου, Ἰναρίμη! Βασιλεὺς σου, καθὼς σύ, ἀγαπητή, εἶσαι ἀπὸ τοῦδε ἡ βασιλισσά μου!

Ἐπέστρεψα εἰς τὸ δωμάτιόν μου καὶ ἐπροσπάθησα νὰ σκερθῶ. Ἄλλ' οὔτε νὰ σκερθῶ, οὔτε νὰ πράξω τι ἠδυνάμην. Ἦδυνάμην μόνον νὰ αἰσθάνωμαι νὰ αἰσθάνωμαι ὅτι εἶδον τὴν Ἰναρίμη, ὅτι ἡ ψυχὴ μου προσήγγισε τὴν ἰδικὴν τῆς, ὅτι ἐρεξῆς ἡ ζωὴ τῶν δύο μας συνεδέθη.

Ἐνῶ ἐπλανώμην οὕτω εἰς ὄνειρα, πλήρης χάραξ, ἤκουσα τὴν φωνὴν τοῦ Ἀριστείδου προσπαθοῦντος νὰ κατευνασῇ τὴν ὄρμην τοῦ ἡμιόνου του καὶ αἱ λέξεις Κυρία καὶ Μουσουλοῦ ἐπέσυραν τὴν προσοχὴν μου.

Ἐπλησίασα περίφοβος εἰς τὸ παράθυρον. Ἦ Ἰναρίμη ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ ἡμιόνου. Ὁ λευκός τῆς

κεφαλόδεσμος ἐπροφύλαττε μόνος τὴν κεφαλὴν τῆς κατὰ τῶν ἀκτίων τοῦ ἡλίου. Μοῦ ἤλθε νὰ φωνάξω, νὰ ἐμποδίσω τὴν ἀναχώρησίν τῆς, νὰ διαμαρτυρηθῶ κατὰ τῆς ἀδικίας τοῦ νὰ φύγῃ καὶ νὰ μ' ἀφήσῃ. Ἀλλὰ τί δικαίωμα εἶχα νὰ σφετερισθῶ οἰανδήποτε ἐξουσίαν ἐναντίον τῆς ἐκδηλώσεως τῶν εὐγλωττων ὀφθαλμῶν τῆς; Καὶ συγχρόνως μοῦ ἤλθε εἰς τὸν νοῦν ἡ συναίσθησις ὅτι τὸ διάθημά τῆς ἦτο πρέπον καὶ ἀρμόζον, ὅτι τὸ ὑπηγόρευε ἡ παρθενικὴ τῆς ἀξιοπρέπεια. Δὲν ἦτο φυγὴ ἢ ἀναχώρησις τῆς, ἀλλὰ σεμνὴ, περισκεμμένη ἐπιφύλαξις. Εἰς ἐμὲ ἀπέκειτο νὰ ὑπάγω κατόπιν τῆς, εἰς ἐμὲ νὰ τὴν κατακτήσω ἡσύχως, γαληνιαιῶς. Δὲν ἔπρεπε νὰ με πικράνῃ ἢ ἀπόκρυψις τοῦ νέου τούτου φωτός τῆς ζωῆς μου, διότι πᾶσά τῆς θέλησις πρέπει ἐρεξῆς νὰ εἶναι καὶ θέλησίς μου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

(Ἐκ τοῦ ἡμερολογίου τοῦ Λανέκ)

Ἄρραδῶν διωπηλός.

«Τὸ ἀπόγευμα, ὅτε συνώδευσα τὸν Τελάχαν εἰς τὸν περίπατόν του, ὁ γέρον ἐφάνη παρατηρῶν ἀσύνθηές τι εἰς τὸ βᾶδισμα καὶ τὴν ἐκφρασίν μου. Ἦσθανόμην κ' ἐγὼ ὁ ἴδιος ὡσάν νὰ ἐπήδων μᾶλλον ἢ νὰ ἐπεριπάτων, ὡσάν νὰ μὴ διέκρινα καλῶς ὅ,τι καὶ ἂν ἔβλεπα. Ἐθόλονε τὸ βλέμμα μου ἡ ἔσωθεν ἀνερχομένη λάμψις. Καὶ ὁμως ποτὲ δὲν μοῦ ἐφάνησαν ὠραιότεροι οἱ περίγυμνοί, ἡλιοφώτιστοι λόφοι, ποτὲ δὲν μοῦ ἐφάνη θελκτικώτερα ἢ θεὰ τῶν ἀπεχουσῶν νήσων, τῶν ἐπικαθημένων εἰς τὰ ἡσυχὰ νερά τοῦ Αἰγαίου, ὡς νέφη κυανᾶ καὶ ρόδινα. Δὲν ἐνθυμοῦμαι τίποτε ἐκ τῆς συνομιλίας μας. Ἐπεριπάτων, πλήρης ἀνεκφράστου εὐδαιμονίας, καὶ ἀπεκρινόμην ἀστοχάστως εἰς τὰς ἐρωτήσεις τοῦ γέροντος, ἐνῶ ἡ ψυχὴ μου ἔφαλεν ἐνδομύχως τὸν παιχᾶ τῆς, ἡ δὲ γῆ ὅλη ἐμειδία ἀντανακλώσα τὸ φῶς ἐνὸς παρθενικοῦ βλέμματος. — Ἰναρίμη! — Οἱ παλμοὶ τῆς ἀκράτου χάραξ μου μετέδιδοντο εἰς τὴν περὶ ἐμὲ ἀτμοσφαῖραν καὶ ἐπαλλεν εὐφροσύνως ὁ γλυκὺς ἀήρ γύρω μου.

Δύο ἡμέραι ἐπέρασαν οὕτω. Ὅσον ἀφηρημένος καὶ ἂν ἦμην, δὲν ἠδυνήθη ὁμως νὰ μὴ παρατηρήσω τὴν ἀλλαγὴν τῆς πρὸς ἐμὲ συμπεριφορᾶς τοῦ Ἀριστείδου. Δὲν με ἠνόηλοι πλέον με τὴν προτέραν φορτικὴν οἰκειότητά του, ἀλλὰ μοῦ ἐπεδείκνυε αὐθάδη καὶ φιλόποπτον σκαιότητα. Δὲν τὸν ἐλάμβανον εἰς σημείωσιν, ἀλλ' ἐθαύμαζα ὁμως τὴν ὀξυδερκεῖάν του. Πόθεν ἐμάντευσεν ὅτι εἶχε λόγον νὰ με ὑποπτέυηται ἢ νὰ με φοβῆται;

Ἦ δὲ Ἀνουντσιάτα ἀπέδιδε τὴν ἀνάκτησιν τῆς ὑγείας μου καὶ τὴν ἡσυχον εὐθυμίαν μου εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ καλοῦ ἀέρος τῆς πατρίδος τῆς.

Μὲ προσηγόρευε πάντοτε με τὸ φιλικόν τῆς μειδιάμα, καὶ ἐνίοτε ἐθώπευε μητρικῶς τὴν χεῖρά μου. Μὲ ἔτερπεν ἡ ἀθόρυθος ἐνεργητικότης τῆς καὶ ἡ ἡρεμος αὐτάρκειά τῆς. Φαντάζομαι ὅτι τοὺς ζωηροὺς μαύρους ὀφθαλμούς τῆς δὲν ἐσκίασαν ποτὲ δάκρυα διὰ τὸν ἑαυτὸν τῆς, καὶ ὅτι τὰς ἐπὶ τοῦ μελαχρινοῦ τῆς μετώπου γραμμὰς δὲν ἐχάραξαν οὔτε λύπαι οὔτε φροντίδες ἠθικαί, ἀλλὰ μόνη ἡ ὑγιῆς, τακτικὴ καὶ ἀδιάκοπος ἐργασία. Μοῦ ἤρεσκε νὰ τὴν βλέπω φέρουσαν τὸ νερόν ἀπὸ τὴν βρύσιν τοῦ χωρίου, ἢ νὰ ἐτοιμάζῃ τὴν τράπεζαν, χωρὶς βίαν, χωρὶς ἀνησυχίαν, ἀλλὰ με τὴν τάξιν καὶ τὴν ἀκρίβειαν πολυχρονίου ἔξεως.

Ἐν τῷ μεταξύ ἠσθανόμην ὅτι ὁ Κορ Τελάχας δὲν ἔπαυε σπουδάζων με καὶ ὅτι ἐκέρδιζα ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὴν εὐμένειάν του.

Τὴν τρίτην ἡμέραν ἀφοῦ εἶδα τὴν Ἰναρίμη, ἐνῶ ἐκάθημην τὴν αὐγὴν ἐπὶ τοῦ ἐξώστου, κἀπνίζων καὶ ἀπολαύων τὴν τέρψιν τοῦ πρωϊνοῦ ἡλίου, ἤλθε ὁ γέρον πλησίον μου. Ἦ καρδιά μου δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ὑποφέρῃ τὸ βάρος τῆς σιωπῆς καὶ τοῦ χωρισμοῦ, καὶ ὁ πόνος τῆς ἐπὶ τέλους ἀνῆλθεν εἰς τὴν γλώσσάν μου.

— Θὰ μείνῃ πολὺ ἀκόμη εἰς Μουσουλοῦν ἡ κόρη σας; ἠρώτησα, συναισθανόμενος ὅτι ἔτρεμεν ἡ φωνή μου.

— Δὲν ἠξεύρω κ' ἐγὼ καλὰ καλὰ, ἀπεκρίθη ὁ γέρον ἡσύχως.

— Κύριε Τελάχα, θὰ σὰς ζητήσω μίαν χάριν· μεγαλειότερα δὲν εἶναι δυνατόν νὰ σὰς ζητηθῇ. Τὸν ἔβλεπα κατὰ πρόσωπον ἐνῶ ὠμίλουν, καὶ ἐγνώριζα ὅτι ἦμην ὠχρὸς, κἄτωχρος.

— Θέλετε νὰ ἰδῆτε τὴν κόρην μου; εἶπε σοβαρῶς.

— Τὴν εἶδα. Θέλω νὰ ὑπάγωμεν μαζὴ νὰ τὴν εὐρωμεν.

— Ὁ γέρον ἐμεινε εἰς τὸ κάθισμά του, ἀκίνητος ὡς ἄγαλμα. Μετ' ὀλίγον, ἐσηκώθη καὶ ἐπεριπάτει ἐπὶ τοῦ ἐξώστου βυθισμένος εἰς σκέψεις.

Μετὰ σιωπὴν, ἡ ὅποια μοῦ ἐφάνη ἀτελεύτητος, ἐστάθη καταντικρῶ μου, βλέπων με ἀσκαρδαμυκτί. Ἀνύψωσε διὰ μιᾶς τὴν κεφαλὴν, ὡς νὰ ἔλαβεν ἐπὶ τέλους ἀπόφασιν μεγάλην, καὶ με τὴν μίαν χεῖρα ἐπὶ τοῦ πώγωνός του, ἔθεσε τὴν ἄλλην εἰς τὸν ὦμόν μου.

— Διατί ὄχι, εἶπε καὶ ἐκάθησε πάλιν πλησίον μου.

— Πῶς τὸ λέγετε τοῦτο, Κύριε Τελάχα, ἠρώτησα δυσανασχετῶν.

— Ἐκατάλαβα, εἶπεν ὁ γέρον μειδιῶν. Μὲ ἤθελες νὰ ἐρωτήσω «Διατί;» ἀντὶ νὰ εἰπῶ «Διατί ὄχι.» Ἐχεῖς δίκαιον. Διατί;

— Διατί, ἀνέραξα! Διότι τὴν ἀγαπῶ! Διότι εὐρίσκομαι ἐδῶ καὶ διότι αἰσθάνομαι ὅτι εἶναι ἰδική μου!

— Σιγὰ σιγὰ, φίλε μου, εἶπε, καὶ μοῦ ἐθώπευσε τὴν χεῖρα καθησυχαστικῶς. — Μοῦ φαίνεται, ἐπρόσθεσε, ὅτι διὰ Γερμανίαν, εἶσαι παραπολύ ὀρμητικὸς. Τὸ νὰ ἐνθυμιανασθῆς ἄμα εἶδες τὴν κόρην μου, τὸ εὐρίσκει φυσικόν. Τὸ νὰ ἐπιθυμῆς σφοδρῶς νὰ τὴν ἰδῆς καὶ πάλιν, δὲν εἶναι διόλου παράδοξον. Ἀλλὰ τὸ ν' ἀποφασίσῃς διὰ μιᾶς καὶ με τὸσον πάθος ὅτι εἶναι ἰδική σου καὶ εἶσαι ἰδικός τῆς. . . φίλε μου, φίλε μου, δὲν τὸ ἤθελα ν' ἀγαπηθῇ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἡ Ἰναρίμη. Ἀπὸ σκηναῶν τρικυμιῶδεις, ἀπὸ τοὺς ὀρμητικὸς κυματισμοὺς τῶν παθῶν ἤθελον νὰ τὴν προσφύλαξω, καθὼς ἀπὸ κάθε ἄλλην ἐπιβλαβῆ ἐπίδρασιν. Τὸν ῥωμαντικὸν ἔρωτα θεωρῶ ὡς τὴν μᾶλλον ἐξευτελιστικὴν δουλείαν εἰς τὴν ὅποιαν ὁ ἄνθρωπος ἠμπορεῖ νὰ ὑποπέσῃ. Τοιοῦτου ὑπερβολικοῦ αἰσθήματος καταδικάζω καὶ τὰς ἀλόγους ἀπελπισίας καὶ τὰς ὑπερμέτρους προσδοκίας. Αἱ ὀλέθριαί του συνέπειαι εἶναι ἀνυπολόγιστοι, καὶ ἐφῆμερα τὰ ὀλίγα ἀγαθὰ του.

— Ἀλλὰ τὴν σύζυγόν σας, ὑπέλαβα, τὴν μητέρα τῆς Ἰναρίμης, δὲν τὴν ἠγαπήσατε με τοιοῦτον ῥωμαντικὸν ἔρωτα;

— Ὅχι, φίλε μου. Τὴν ἠγάπησα με τὴν ἀνεκτίμητον ἀγάπην, τὴν στηριζομένην ἐπὶ ἡσύχου καὶ λελογισμένης ἐκτιμήσεως, ἐπὶ ἀμοιβαίας ψυχικῆς κλίσεως. Ἐὰν δὲν μοῦ τὴν ἀφήρπαζεν ἡ εἰμαρμένη, θὰ κατέβαλλα πᾶσαν προσπάθειαν διὰ νὰ τὴν προσφύλαξω ἀπὸ τὰς προσβολὰς τῆς λύπης, ἀπὸ πᾶσαν ὀδυνηρὰν δοκιμασίαν. Μοῦ ἦτο προσφιλέως ὡς ἐξ ὑψους εὐλογία, καὶ ἡ λύπη μου ἦτο ἄμετρος ὅταν τὴν ἔχασα, ἀλλὰ δὲν τὴν ἠγάπησα με τὴν τυφλὴν ὄρμην πάθους ἀχαλινώτου, ἡ ψυχὴ μου δὲν ἀνέλυσε εἰς τὴν φλόγα τοῦ πόθου. Τὴν ἐπόθησα εἰς τὴν ἀκμὴν τοῦ βίου, καθὼς ποθεῖ κανεὶς τὴν σκιάν εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ἡμέρας.

— Ἀχ, κύριέ μου, μὴ κρίνετε ὅλους τοὺς ἀνθρώπους κατὰ τὸ ὑψηλὸν τοῦτο καὶ ὑπεράνθρωπον μέτρον. Δὲν εἴμεθα ὅλοι σοφοί. Τὰ πάθη τῆς νεότητος ὀμιλοῦν με ὀρμὴν ἀκάθεκτον, ὅσον καὶ ἂν τ' ἀλυσσοδέσωμεν με τὰ δεσμὰ τῆς σκέψεως καὶ τῆς εὐπρεπείας, καὶ δὲν βλέπω τίποτε ἐξευτελιστικόν ἢ ἄξιον καταδικῆς εἰς τὴν ζωηρὰν φωνὴν των. Ἐὰν τὸ πάθος εἶναι ἡ πηγὴ τοῦ ἔρωτος, μὴ διὰ τοῦτο γὰρ ὁ ἔρωτος τὸ ὕψος καὶ τὴν ἀγνότητά του; Ἄν ἐξ ἐνός προβάλλῃ ἀξιώσεις, μὴ ἐξ ἄλλου δὲν ὑποβάλλεται εἰς θυσίας; Χάριν τοῦ ἔρωτος τὸν ὅποιον καταδικάζετε, ἀνδρες γενναῖοι ἀψηφῶν τὸν θάνατον, — διὰ δὲ τὴν γυναῖκα ὑπάρχει θυσία ὠραιότερα ἢ νὰ ὑποταχθῇ εἰς τοιοῦτον ἔρωτα;

— Οὔτε θάνατος χρειάζεται οὔτε θυσία. Τὰ λογικὰ ὄντα χρεωστοῦν νὰ παραδέχωνται τὰς ἀποφάσεις τῆς εἰμαρμένης με μέτρον καὶ φρόνησιν καὶ νὰ συμμορφῶνται ἡσύχως με τοὺς νό-

μούς τῆς φύσεως, — ὄχι νὰ παρασύρονται ἀπὸ τὰ ὄρητικὰ πάθη των, καθὼς φύλλα φθινοπωρινὰ ἀπὸ τὴν πνοὴν τῆς καταγίδας.

— Ἀλλ' ἂν εἶναι ἀπόφασις τῆς εἰμαρμένης ν' ἀγαπήσω τὴν Ἰναρίμην; Νὰ μὴν ὑπακούσω;

— Ἔσο μετριοπαθῆς, τοῦτο μόνον σοῦ ζητῶ. Ἔσο καὶ δίκαιος, καὶ ὅσον φρόνιμος ἠμπορεῖ νὰ εἶναι νέος τυφλωμένος καθὼς σὺ τώρα.

Λέγων αὐτὰ ὁ Τελάχας δὲν ἐφαίνετο καταδικάζων ἀνεπιφυλάκτως τὸν ἐνθουσιασμόν μου.

— Πότε θὰ συγκατατεθῆτε, ἠρώτησα, νὰ βάλετε εἰς δοκιμασίαν τὴν μετριοπάθειαν καὶ τὴν φρόνησίν μου;

— Αὐριοῦν τὸ πρῶτ' ἡγαίνωμεν εἰς Μουσουλῶν.

Αὐριοῦν, Ἰναρίμη! Αὐριοῦν! Δὲν ἠδυνάμην νὰ σκεφθῶ τίποτε ἄλλο. Αὐριοῦν! Καὶ ἐμέτρων τὰς ὥρας μὲ τὴν καρδίαν πότε συστελλομένην ἀπὸ τὴν ἀγωνίαν τῆς ἀβεβαιότητος, καὶ ἄλλοτε ἀναπτερουμένην εἰς τῆς προσδοκίας τὰ ὄνειρα. Ὁλην τὴν νύκτα ἐπεριπάτου ἀνω κάτω ἐπὶ τοῦ ἐξώστου καὶ ἐβλεπα τὰ ἄστρα, λαμπρὰ καὶ ποικίλα καθὼς αἱ ἐλπίδες αἱ ὁποῖαι ἠγείροντο καὶ ἐκυμαίνοντο καὶ ἐπέτων γύρω μου. — Ὡ, οὐρανὲ γοητευτικῆ τῶν ὠραίων νυκτῶν τοῦ Αἰγαίου! — Ὁ ἀπέχων φλοῖσθος τῆς θαλάσσης διακόπτει μόνος τὴν σιωπὴν, — ὁ πυκνὸς πέπλος τῶν κοιλάδων ὑψούμενος περιβάλλει καὶ τοὺς σκιερούς λόφους, — τὸ γόητρον τῆς κοιμημένης φύσεως εἰσδύει εἰς τὴν ἀδημονοῦσαν ψυχὴν καὶ τὴν πλημμυρίζει μὲ ἀνάμικτα αἰσθήματα γαλήνης καὶ ἀγωνίας.

Τὸ λυκαυγὲς ἤρχισε βαθμηδὸν νὰ ἀνέρη, — τὰ ἄστρα χωρίασαν καὶ ὡς λύγιοι σβυνομένοι ἐξηλείφθησαν τὸ ἔν μετα τὸ ἄλλο ἀπὸ τὸ ἀμαυρὸν στερεώμα ἀφίνοντα ἴχνη γαλακτώδη ἐκεῖ ὅπου ἔλαμπον πρὶν χρυσαῖ. Μετ' ὀλίγον, προσέβαλεν ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος, πρὸς ἀνατολὰς, τοξοειδὲς ἐρυθρὸν νέφος φωτίζον τὴν ἀργυρὰν θάλασσαν κάτωθεν του, καὶ ἀνωθεν τῆς πορφυρᾶς ἐκείνης γεφύρας ἐφάνη ὁ ἥλιος, ὡς σφαῖρα φωτὸς ζωντανοῦ ἀπλουμένου διὰ μιᾶς ἐπὶ τῆς ὠχρᾶς φύσεως. Καὶ τὰ πτηνὰ εἰς τοὺς κήπους ἤρχισαν τὴν ζωηρὰν μελωδίαν των, καὶ εἰς τὰ πράσινα ἐπάνω φύλλα ἐστιλβον ὡς κρύσταλλα λαμπρὰ αἱ σταγόνες τῆς νυκτερινῆς δρόσου. Ἀνέτειλεν ἡ ἡμέρα, ἡ ἡμέρα μου, Ἰναρίμη, καὶ ἡ ἰδική σου ἡμέρα!

Τὸ ψυχρὸν μου λουτρόν ἀνεπλήρωσε τὴν ἐλλειψίν ὑπνου.

— Ἐξύπνησες ἐνωρίς, μὲ εἶπεν ὁ Κορ Τελάχας, ὅτε εἰσῆλθα εἰς τὴν μικρὰν αἰθουσαν ὅπου ἔπιπε τὸν καφέν του. — Καὶ ὁμως νομίζω ὅτι σὲ ἤκουσα νὰ περιπατῆς εἰς τὸν ἐξώστην τὴν νύκτα, πολὺ ἀργά.

Μετὰ τὸ πρόγευμα ἀνέβημεν εἰς τὰ ζῶα καὶ διήλθομεν τὸ χωρίον τῆς Ξυνάρας. Πρὸς ἄκραν μου εὐχαρίστησιν, ὁ Ἀριστείδης δὲν μὲ συνώδευε

αὐτὴν τὴν φορὰν. Ἀφήκαμεν ὀπίσω μας τὴν ἐπισκοπὴν καὶ τοὺς κήπους, καὶ τὰς μικρὰς ἐξοχικὰς οἰκίας μὲ τοὺς περιστερεῶνας, τοὺς ἐξώστους καὶ τὰ ἄνθη των, ἐπεράσαμεν κάτωθεν τοῦ Κάστρου, τὸ ὁποῖον ἐκ τοῦ πλησίον φαίνεται ἐπιβλητικώτερον ἐτι ἢ μακρόθεν, καὶ ἐπροχωρήσαμεν πέραν τῶν ἐρειπίων τοῦ Ἐξοβούργου. Ἐκειθεν ἠπλοῦτο ἐνώπιόν μας, ὡς μεγαλοπρεπὲς πανόραμα, σειρὰ κοιλάδων χλοερῶν περιβαλλομένων ἀπὸ λόφους, καὶ κῆποι καὶ ἀμπελώνες καὶ ἐλαιῶνες, καὶ χωρία διάφορα.

Ἀπὸ τὸ πρῶτ' ὁ οὐρανὸς ἦτο σκεπασμένος μὲ ἐλαφρὰ σύννεφα. Καθόσον ἐπλησιάζομεν εἰς Μουσουλῶν, λεπτὴ ὀμίχλη καταβαίνουσα βαθμηδὸν ἀπὸ τὰς ὑψηλοτέρας κορυφὰς ἐπεκράτησεν ὑγρὰ εἰς ὄλην τὴν ἔκτασιν γύρω μας καὶ ἀπέκρυψε τὴν θέαν.

Ἐρθάσαμεν εἰς Μουσουλῶν καταβρεγμένοι.

Δὲν εἶναι πολὺ εὐχάριστον νὰ παρουσιασθῆ τις μουσκευμένος ἐνώπιόν τῆς λατρευτῆς του, ὥστε δὲν δυσηρεστήθη πολὺ μαθὼν ὅτι ἡ Ἰναρίμη καὶ ἡ θεὰ τῆς δὲν ἦσαν εἰς τὴν οἰκίαν ὅτε ἐρθάσαμεν. Μὰς ὑπεδέχθη μία γραῖα καὶ μὰς ὠδήγησεν εἰς τὴν αἰθουσαν, ὅπου μὰς ἔφερε κονιάκ καὶ μὰς ἄφησεν ἔπειτα μόνους ν' ἀκούωμεν τὸν φρερόν συριγγόν τοῦ ἀνέμου, ὁ ὁποῖος ἐκτύπα τὸ παράθυρον καὶ μοῦ ἐπάγωνε τοὺς πόδας εἰσερχόμενος ἐντὸς τοῦ δωματίου ἀπὸ τὰς χαρμαῖδας τῶν πέντε θυρῶν του· ἡ βροχὴ ὁμως δὲν ἐμπόδισε τοὺς κατοίκους τοῦ χωρίου νὰ ἔλθωσι μετ' ὀλίγον κατ' ἀλληλοδιαδόχους ὁμάδας πρὸς ἐπισκόπησιν τοῦ νεοεληθέντος ξένου. Τὸ θέαμα ἦτο δι' αὐτοὺς ἐνδιαφέρον καθὸ ἀσύνητες, παρεῖχτο δὲ καὶ δωρεάν, ὥστε ἐπωφελοῦντο προθύμως τῆς ευκαιρίας, ἡ δὲ γραῖα, ὑπερηφανευομένη ὡς χορηγὸς τοῦ θεάματος, μὲ ἐπεδείκνυε καὶ μὲ ἐπεξήγει εἰς τοὺς θεατὰς, χάσκοντας ἐνώπιόν μου καὶ βωβούς ὡς ἀγάλματα. Ἐχασα ἐπὶ τέλους τὴν ὑπομονὴν καὶ ἐγερθεὶς ἐβάδισα πρὸς τὸ παράθυρον. Ὁ Κορ Τελάχας ἐνόησε τὴν δυσαρεσκείαν μου καὶ ἀπέπεμψε διὰ νεύματος τοὺς ἀδικαίτους θαυμαστάς μου.

Ἡ βροχὴ ἐπιπτεν ἤδη ραγδαία, ὁ οὐρανὸς ἦτο ὅλος ἐν νέφος ἄχρουν, τὰ δένδρα ἐφαίνοντο ὡς φάσματα. Εἰς ἐν ὑψώμα παρέκει ὀλίγα ζῶα συνεσφίγγοντο τρέμοντα, εἰς δὲ τὴν μακμαρόστρωτον αὐλὴν ὑπὸ τὸ παράθυρον ἡ βροχὴ ἐσχημάτιζε μικρὰς λίμνας μεταξύ τῶν πλακῶν. Ποῦ ἦτο τῆς αὐγῆς ἡ ὠραϊότης, καὶ ποῦ ἡ ἀγαλλίασις τῆς καρδίας μου!

— Ἐλπίζω ὅτι ἡ κόρη σας δὲν εἶναι ἐξώ μὲ αὐτὴν τὴν βροχὴν, εἶπα στραφεὶς πρὸς τὸν Κορ Τελάχαν.

— Ὅχι, εἶναι εἰς τὴν Στενήν. Ἐπῆγαν ἐκεῖ μὲ τὴν θεῖαν τῆς πρὸς ἐπίσκεψιν μιᾶς ἀσθενούς.

Ἐκάθισα ἐπὶ τοῦ σοφᾶ καὶ ἐκύτταξα τὸ δω-

μάτιον γύρω μου· πόσον διέφερε ἀπὸ τὴν ἐμπρεπῆ αἰθουσαν τοῦ Κορ Τελάχου! Τὸ πάτωμα ἦτο λερωμένον ἀπὸ τοὺς λασπωμένους πόδας τῶν πρὸ ὀλίγου ἐλθόντων χωρικῶν καὶ ἐπὶ τῶν σανίδων ρυάκια μικρὰ ἔρρεον ἀπὸ τὰς ὀμβρέλας μας. Αἱ δοκοὶ τῆς ὀροφῆς ἐστηρίζοντο ἄβαφοι ἐπὶ τῶν ἀσβεστωμένων τοίχων, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἦσαν ποῦ καὶ ποῦ καρφωμένα πρόστυχοι χρωμολιθογραφία. Εἰς χειρότερον μέρος δὲν ἦτο δυνατόν νὰ περιμένῃ τις τὴν ἀγαπητὴν του! Καὶ ἐκτὸς τούτου, ἡ αἰσθησις τῆς ὑγρασίας, ὁ ἀκατάπαυστος κρότος τῆς βροχῆς ἐπὶ τῶν παραθύρων, τοῦ ἀνέμου ἢ βοῆς, ἡ θλιβερὰ ὄψις τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς... Ἀπεριγράφτος στενοχωρία μ' ἐπέβη, — μοῦ ἤρχετο νὰ κλαύσω, — ἡ καρδίαν μου ἦτο βαρεῖα καὶ μαύρη ὅσον καὶ ἡ βροχερὰ ἔξω ἀτμοσφαιρα.

Εἰς τὰς δώδεκα μὰς ἔφερον τὸ γεῦμα. Ὁ Κορ Τελάχας ἔφαγεν ὡς φιλόσοφος. — Ἐτρωγα καὶ ἐγὼ μηχανικῶς, ἀλλ' ὁ νοῦς μου ἦτο ἀλλοῦ· ἐπρόσεχα μὴ ἴδω, μὴ ἀκούσω τὸ ἐλάχιστον σημεῖον ὅτι ἔρχεται ἡ Ἰναρίμη. Ἐνῶ ἔπινα τὸν καφέν, παρετήρησα περιχαρῆς ὅτι ἡ ἄχρουν ὀμίχλη ἀνεσηκόνετο ταχέως καὶ διελύετο, ὑψηλὰ δὲ ὁ οὐρανὸς ἤρχιζε ν' ἀνοίγῃ καὶ νὰ χρωματίζεται ποῦ καὶ ποῦ. Ὁ ἥλιος διεπέρα ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸν βαρὺν πέπλον τῶν νεφῶν, ὡπὴν νὰ ἤθελε νὰ στεγνώσῃ τὴν γῆν μετὰ τὸν κατακλυσμόν της. Ἐξαίφνης εἰς τὴν λιθόστρωτον ὁδὸν τοῦ χωρίου ἀντήχησε κρότος πετάλων, καὶ ὁ Κορ Τελάχας ἠγέρθη καὶ ἐξῆλθε τοῦ δωματίου. Ἐπλησίασα εἰς τὸ παράθυρον καὶ ἐκρύφθην ὅπισθεν τοῦ παραπέτασματος. Ὁ γέρον μὲ εἶχεν ὑποσχεθῆ, κατ' ἐπίμονον παράκλησίν μου, νὰ μὲ ἀφήσῃ μίαν στιγμὴν μόνον μὲ τὴν Ἰναρίμην προτοῦ μὲ παρουσιάσῃ εἰς τὴν θεῖαν της.

Εἶδα μεγαλόσωμον εὐσαρκον γυναῖκα εἰσερχομένην εἰς τὸ δωμάτιον. Ἐφόρει βαθὺ κυανοῦν ἐπικνωφόρι, ἀπέθεσε τὴν ὀμβρέλαν της εἰς τὴν ἀπέναντι τοῦ παραθύρου μου γωνίαν μὲ βραδύτητα ἀπελπιστικὴν. Ἐκύτταξα ὀπίσθεν της καὶ εἶδα τὴν Ἰναρίμην. Εἶχεν εἰς τοὺς ὤμους της πελερίναν καστανήν δεμένην εἰς τὸν λαϊμόν της μὲ δεσίματα κόκκινα. Κουκούλα κόκκινη ἐσκέπαζε τὴν ὠραϊάν κεφαλὴν της, καὶ ἡ ταχύτης τῆς πορείας εἶχε κοκκινίσῃ τὰς παρειὰς της.

Ἐστάθη εἰς τὸ μέσον τοῦ δωματίου καὶ ἐκύτταξε τὸν πατέρα της μὲ βλέμμα ἐκρηγνόν ἀπορίαν. Ἐνευσεν ἐκείνος καθησυχαστικῶς, τῆς εἶπε νὰ τὸν περιμένῃ ἐκεῖ καὶ ἐξῆλθε τοῦ δωματίου μὲ τὴν ἀδελφὴν του.

Ἐκαμα ἐν βῆμα ἐκ τοῦ κρυψῶνός μου. Ἡ στιγμὴ ἦτο τόσον ἐπίσημος, τόσον συγκινητικὴ, ὥστε οὔτε μοῦ ἤλθεν ἡ ἰδέα νὰ ὀμιλήσω. Ἐστάθην ἐκεῖ ἐμπρὸς της καὶ τὴν ἐβλεπα, καθὼς ποτέ μου δὲν εἶδα γυναῖκα καὶ ἔπειτα εἶπα μόνον: Ἰναρίμη!

Ἐτεῖνα πρὸς αὐτὴν τὰς δύο χεῖρας. Ἐστράφη καὶ, χωρὶς νὰ κινήθῃ, μὲ παρετήρησε. Οἱ ὀφθαλμοὶ της μοῦ ἐφάνησαν καὶ πάλιν ὡς ὀφθαλμοὶ πλημμυρισμένοι ἀπὸ φῶς· ἦσαν διαυγεῖς ὡς ἡ ψυχὴ της καὶ ἐδέσμευον τοὺς ἰδικούς μου εἰς πρόθυμον δουλείαν.

— Ἰναρίμη, ἐψιθύρισα ἐκ δευτέρου.

Αἱ χεῖρές μας ἠνώθησαν μόναι των, ἐνῶ ἀντικρίζοντο τὰ βλέμματά μας.

— Δὲν μοῦ ὀμιλήσεις, Ἰναρίμη.

— Ποῖος εἶσθε, ἠρώτησεν ἀφελῶς.

— Δὲν σοῦ τὸ λέγει ἡ καρδίαν σου, Ἰναρίμη;

Εἰς τὸ ὑπερήφανον μέτωπόν της ἐπέρασε κατὰ ὡς νέφος φόβου. Ἀπέσυρε διὰ μιᾶς τὰς χεῖράς της ἀπὸ τὰς ἰδικὰς μου, ἀλλ' οἱ ὀφθαλμοὶ της ἔμειναν στίλωμένοι εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου, ὡπὴν νὰ ἐζήτηε εἰς τὸ βάθος των τὴν λύσιν τῆς ἀπορίας της.

— Ὡ, φοβοῦμαι, ἐψιθύρισε καὶ ἐπεχύθη εἰς τὸ πρόσωπόν της ἀνέκφραστος ἀδημονία.

— Ὅχι ἐμένα, Ἰναρίμη, ὄχι ἐμένα, εἶπα περὶ αὐτῆς πλησιάζας πρὸς αὐτήν.

Προτοῦ σκεφθῶμεν καὶ ἐκεῖνη καὶ ἐγὼ ν' ἀντισταθῶμεν εἰς τὴν μυστηριώδη ἀκαταμάχητον δύναμιν ἡ ὁποία μὰς εἰλκυεν ἀμοιβαίως, ἡ Ἰναρίμη ἦτο εἰς τὰς ἀγκάλας μου καὶ τὰ χεῖλη μας ἠνώθησαν.»

[Ἐπεται συνέχεια]

Κατὰ τὸ ἀγγλικὸν ὑπὸ Δ. Β.

ΕΞ ΕΡΓΩΝ ΤΟΥ ΠΕΝΑΝ

Τὰ κατωτέρω δύο τεμάχια, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ δεύτερον εἶνε ἡ γνωστὴ ἀφιέρωσις ἢ προτασσομένη τοῦ «Βίου τοῦ Ἰησοῦ», μετεφράσαμεν ἐκ πλουσίας συλλογῆς χωρίων ἀπεσπασμένων ἐκ τῶν ποικίλων συγγραμμάτων τοῦ Πενάν, τὰ ὁποῖα πρὸ τίνος ἐδημοσίευσσε γαλλικὸν τι σύλλογον. Νομίζομεν ὅτι μόνον ἡ γλώσσα τῆς ποιήσεως δύναται νὰ ἀποδώσῃ σκιάν τινα τῆς ἀρήτου αὐτῶν χάριτος.

Ἡ πεταλοῦδα

Γιατὶ ἓνα πρᾶγμα εἶνε προσωρινόν, δὲ μὴ ποτε εἶνε εἰπῆς πῶς εἶνε μάταιον. Ὅλα εἶνε προσωρινὰ, μὴ καμμιὰ φορὰ τὰ προσωρινὰ εἶνε θεῖα. Κύτταξε τὴν πεταλοῦδα· καλὰ καλὰ δὲν εἶνε ζωντανὸ ξεχωριστό, ὅσον εἶνε κάποιου ἄλλου ζωντανοῦ τὸ λουλούδιμα. Ἡ πεταλοῦδα εἶν' ἓνας καιρὸς τοῦ σκουληκινοῦ, καθὼς τὸ ἄνθος εἶνε μιὰ διαβατικὴ στιγμὴ τοῦ φυτοῦ. Ἀχαρο πλάσμα, ἐκεῖ ποῦ φαίνεται, καὶ ἄψυχο καὶ ἀνόητο καὶ καταδικασμένο, θαρρεῖς, νὰ ζῇ μέσα εἰς τὴ φύσιν μὲ μιὰ θαμπή, μίαν ἀσχημὴ ζωὴ, ἔξαρτα ζυπνάει. Τὸ βαρὺ καὶ γλυστερό ἐντομο γίνεται φτερωτόν, αἰθέριο· ἡ ζωὴ του ὅλη ἀερίνη· κομμάτι τῆς γῆς, προστυχοζυμωμένο, γίνεται μουσαφίρης τοῦ ἀέρα καὶ παιδί τῆς ἡμέρας. Ποῖος ἔκαμε αὐτὸ τὸ θαῦμα; Ἡ ἀγάπη.

Ἡ πεταλοῦδα εἶνε ἡ ὦρα τῆς ἀγάπης. Μὴ παραξενεύεσθε πῶς γιατί ξαπλώνει ἔτσι τὰ φτεράκι της, γιατί χαϊδεύει κάθε λουλουδί, γιατί κυνηγάει ἐδῶ κ' ἐκεῖ τὸν περίχαρο πόθο του. Ὅλα εἶνε χρυσὰ ἔς τὰ μάτια του, ὅλα τὰ βλέπει νὰ κολυμποῦν μέσα ἔς τὴν καταπόρφυρην ἐκείνην ἀτμοσφαῖρα ποῦ ὅλα τὰ κάνει ὠμορφα. Εὐτυχισμένη! Ἀνθίζει ἔς τὴν ὦρα της, πετάει μακριὰ τὸ βαρὺ τῆς λάσπης φέρεμα, μεθᾶς, γιὰ λίγο χαίρεται τὴν πλέον οὐράνια ζωὴ, κ' ἐπειτα πεθαίνει. Δὲν ἀνθίζει παρὰ γιὰ νὰ πεθάνη. Εὐθὺς ποῦ χορτάση τὴ δίψα της, εὐθὺς ποῦ πιῆ ξέχειλο τὸ ποτήρι τῆς χαρᾶς, μαραινεται. Εὐτυχισμένη! Γι' αὐτὴν ἀγάπη θὰ εἴπῃ ζωὴ. Ἀγάπησε; πέθανε. Εἶμαι βέβαιος ὅτι ἔς αὐτὸ τὸν ὀλίγο καιρὸ τὸ πλασματικὸ αὐτὸ νοιώθει μέσα του συμμαζεμένη περίσσιαν ἠδονή, κ' ἡ διαβατάριχη ζωὴ του εἶνε ἀνώτερη κὶ ἀπὸ κείνη τῶν πλέον δυνατῶν πλασμάτων, κὶ ἀξίζει πολὺ ἀκριβώτερον ἀπὸ τὴ ζωὴ τῶν περισσώτερων ἀνθρώπων. Σύντομη καὶ λαμπερὴ ἀστραπή, λουλουδί: μιὰς ἡμέρας, χαρὰ ἔς ἐσένα, πολυαγαπημένη τοῦ Θεοῦ, ἔς ἐσένα ποῦ γιὰ λίγες ὥρες ἡ ζωὴ σου σφειχτοκλειέται ἔς τὲς τρεῖς αὐτὲς στιγμὲς τῆς θείας: ν' ἀνθίζης, ν' ἀγαπᾶς, νὰ πεθαίνης!

Στὴν ἀγνή ψυχὴ τῆς ἀδεοφῆς μου.

Θυμᾶσαι, ἀπὸ τοὺς κόλπους τοῦ Θεοῦ ποῦ ἀναπαύεσαι, πῶς ἐπενοῦσαμε ἔς τὸ Γαζῖρ τῆς μακρῆς ἡμέρας; Μόνος μ' ἐσένα, ἔγραφα τὰ φύλλα ἐτοῦτα, ἐμπνευσμένα ἀπὸ τοὺς τόπους ποῦ εἶχαμεν ἰδῆ μαζί. Ἀμίλητη ἔς τὸ πλευρό μου διάβαζες κάθε φύλλο καὶ, φρεσκογραμμένο, τ' ἀντίγραφες, ἐνῶ ἡ θάλασσα, τὰ χωριά, τὰ λαγκάδια, τὰ βουνὰ, ξεδιπλώνονταν ἔς τὰ πόδια μας. Ὅταν τὸ φῶς ποῦ ἀποκαρῶνει ἄρῖνε τὸν τόπο ἔς τὸν ἀμέτρητο κόσμον τῶν ἄστρον, τὰ ἔξυπνα καὶ λεπτὰ ἐρωτήματά σου καὶ οἱ συντεῖς σου ἀπορίες, μοῦ ξαναθύμιζαν τὸ ὑψηλὸ ἀντικείμενο τῶν ταιριασμένων στοχασμῶν μας. Μοῦ εἶπες μιὰ μέρα πῶς τ' ἀγαποῦσες τὸ βιβλίον αὐτό. Πρῶτα γιατί ἔγινε μαζί σου, κ' ὕστερα γιατί ἦταν σύμφωνα με τὴν καρδιά σου. Ἄν καμμιὰ φορὰ ἐφοβόσουν γι' αὐτὸ τὴ στενὴ κρίσι τῶν ἐλαφρόμυαλων, πάντα ἐπίστευες πῶς ὡς τὸ τέλος θὰ τ' ἀγαποῦσαν ἐκεῖνοι ποῦ νοιώθουν ἀληθινὴ θρησκεία μέσα τους. Ἐκεῖ ποῦ μελετοῦσαμε γλυκὰ γλυκὰ, ὁ θάνατος μᾶς ἐγγίξε καὶ τοὺς δυὸ μετὰ τὰ φτερά του μαζί μᾶς ἀδραξέ τῆς θέρμης ὁ ὕπνος, ἀλλὰ ζύπνησα μόνος. Τώρα κοιμᾶσαι ἔς τοῦ Ἄδωνι τῆ γῆ, κοντὰ ἔς τὴν ἁγία Βύβλο, ἔς τὰ ἱερὰ νερά ἐκεῖ ποῦ πήγαίναν κ' ἐσμιγαν τὰ δάκρυά τους οἱ γυναῖκες τῶν ἀρχαίων μυστηρίων. Σ' ἐμένα ποῦ ἀγαποῦσες, καλὴ ἀγγελε, φανέρωσε μου κάθε ἀλήθεια ποῦ νικάει τὸ θάνατο, δὲν ἄρῖνει νὰ τὸν τρέμουμε, καὶ τὸν κἀνει σχεδὸν ἀγαπητό.

Κ. Π.

ΔΕΣΜΙΣ ΙΩΝ

Ἀπὸ τινῶν ἐτῶν, περίλυπος ὡς ἐκ τοῦ καρδιακοῦ νοσήματος τὸ ὅποιον ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸν καταβιβρώσκει, ὁ Παῦλος Τερνάκ εἶνε ἠναγκασμένος νὰ ἀποφεύγῃ πᾶσαν ἐργασίαν καὶ πᾶσαν συγκίνησιν. Σχεδὸν δὲν ἐξέρχεται ποτὲ τῆς οἰκίας του.

Εἰκοσιπενταετῆς μόλις, διέρχεται τὰς ἡμέρας του ὑπηρετούμενος ὑπὸ τινος γραίας καὶ τοῦ ἀγαπητοῦ φίλου του Ἀρμάνδου Σονιέρ, ὅστις μισῶν καὶ αὐτὸς τὸν κόσμον, μετὰ προθυμίας καὶ χαρᾶς παρηγορεῖ τὸν δύσμοιρον καὶ ἀτυχῆ σύντροπον τῆς νεότητός του.

Ὁ Παῦλος Τερνάκ ἀγαπᾶ μανιωδῶς τὸ θέατρον, ἀλλ' ἡ ἀσθένειά του δὲν τῷ ἐπιτρέπει ἤδη νὰ μεταβαίη εἰμὴ σπανιώτατα.

Ἐσπέραν τινὰ μεταβάς εἰς τὸ θέατρον εἶδεν ὠραίαν ἠθοποιὸν καὶ μετὰ πάθους τὴν ἠγάπησεν.

Ἡ Λευκὴ Λαμβέλ—οὕτως ὀνομάζεται—φθάνουσα ἐν τῷ θεάτρῳ ἀνὰ πᾶσαν ἐσπέραν λαμβάνει μικρὰν τινὰ δεσμιδα Ἴων καὶ ἐν ἐπισκεπτῆριον ἐφ' οὗ εἶνε γεγραμμένη μία μόνη λέξις: Ἄγνωστος.

— Διατί δὲν ἀποκαλύπτεσαι; τῷ λέγει ὁ Ἀρμάνδος.

— Καὶ διατί νὰ ἀποκαλυφθῶ; Ἀξίεραστος, ὠραία, ἐπιθυμητὴ ὡς εἶνε ἐκείνη, δὲν εἶμπορεῖ παρὰ νὰ γελάσῃ μετ' ἀσθενῆ καὶ δειλὸν ἐραστήν. Τὰ ἔα μου τὴν εὐχαριστοῦν, τοῦτο μοῦ ἀρκεῖ, θὰ μείνω ἄγνωστος.

*

Ἐπὶ τινὰ καιρὸν ἡ ἠθοποιὸς δὲν ἔδωσε προσοχὴν εἰς τὴν ἀποστολὴν τῆς ἀνοδοδέσμης, τὴν ὅποιαν ἀνελλιπῶς ἀνὰ πᾶσαν ἐσπέραν ἐλάμβανεν.

— Ἴδου τὸ δῶρον τοῦ ἀγνώστου μου! — ἔλεγε γελῶσα ἐμπαικτικῶς, ὁπότεν μάλιστα ἦτο εὐδιάθετος.

Ἄλλ' ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὁ ταπεινὸς ἀγγελιαφόρος τοῦ ἔρωτος, δυσμοῖρου καὶ ἀτυχοῦς ἔρωτος, ἤρχισε νὰ τῇ προξενῆ ἐντύπωσιν.

— Πόσον θὰ διαρκέσῃ ἡ ἐπίμονος αὐτῆ σταθερότης τοῦ ἀγνώστου; ἔλεγε καθ' ἑαυτήν, καὶ ἐφθασεν εἰς τὸ σημεῖον νὰ φοβῆται ἐκάστην ἐσπέραν μήπως δὲν εὕρῃ εἰς τὴν θύραν τοῦ θεάτρου τὴν δεσμιδα τῶν Ἴων.

Τώρα πλέον μετὰ τὸ τέλος τῆς παραστάσεως ἔφερε μεθ' ἑαυτῆς τὰ εὐώδη ἄνθη, πολυτιμότερα καὶ ἀγαπητότερα τῶν πλουσιῶν καὶ πολυτελῶν ἀνοδοδεσμῶν, ἃς ἐλάμβανεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὑπὸ τῶν λατρευτῶν καὶ θαυμαστῶν τῆς.

*

Ἐσπέραν τινὰ ἡ δεσμὶς τῶν Ἴων δὲν ἦτο εἰς τὸ σύνθηδες μέρος. Ἡ Λευκὴ Λαμβέλ προησθάνθη συμφορὰν τινὰ... ἀντὶ δὲ τῆς ἀνοδοδέσμης εὕρε

μίαν ἐπιστολὴν, τὴν ὅποιαν ἤνοιξε καὶ ἀνέγνωσε:

Δεσποινίς

«Ὁ Ἄγνωστος ὀνομάζεται Παῦλος Τερνάκ. Τὴν νύκτα αὐτὴν ἐγὼ αὐτὸς τοῦ ἔκλεισα τοὺς ὀφθαλμούς. Ἀπέθανε προφέρων τὸ ὄνομά σου. Λύριον τὸ πρῶν κατὰ τὴν ἐνδεκάτην θὰ ἐνταφιασθῆ ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τῆς Μοντημάρτης.

Ἀρμάνδος Σονιέρ.»

Τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἡ Λευκὴ παρέστησε τὸ μέρος τῆς ἐν τῷ θεάτρῳ βεβιασμένως καὶ μετὰ προσφانوῦς συγκινήσεως.

Τὴν ἐπομένην περὶ τὴν ἐνδεκάτην πρωινήν ὥραν νεκρικὴ ἄμαξα εἰσήρχετο εἰς τὸν περίβολον τοῦ κοιμητηρίου, παρακολουθουμένη ὑπὸ δύο μόνον προσώπων, τῆς γραίας ὑπηρετρίας καὶ τοῦ πιστοῦ φίλου τοῦ νεκροῦ ἀγνώστου.

Ἡ Λευκὴ Λαμβέλ, ἡ ὠραία καὶ μάγος ἠθοποιὸς μελανειμονοῦσα περιέμενε πρὸ τοῦ ἀνορχθέντος τάφου, καὶ ὅτε κατεβιβάσθη τὸ φέρετρον ἐγονυπέτησε καὶ κατέθεσε μετὰ δακρύων μίαν δεσμιδα Ἴων.

[Μετὰφρασις]

Δ. Η.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Σήματα διὰ γραμμάτων τοῦ Ἀλφάβητου

Περίεργος νεωτάτη ἐφεύρεσις ἐγένετο πρὸ τινος γνωστή. Ἡ ἐφεύρεσις αὕτη ὀνομάσθη Γενικὴ ἠλεκτρικὴ σήμανσις. Εἶνε γνωστὸν ὅτι τὰ σήματα τῶν διαφόρων κατευθύνσεων τῶν πλοίων, ὡς καὶ πάσης ἀνάγκης καὶ παντὸς κινδύνου κατὰ τὸν πλοῦν ἐκτελοῦνται τὴν ἡμέραν διὰ ποικιλοχρῶμων μικρῶν σημαίων, σὶ ν ἰ ἄ λ ω ν κλωσμένων, τὴν δὲ νύκτα διὰ πολυχρῶμων φανῶν, οὕτως ἡ οὕτως κατὰ συνθήκην διατιθεμένων. Τὸ πρῶτον, ὡς εἰκόσ, εἶνε πολυσύνθετον καὶ δύσκολον, δύσκολον μὲν τὴν ἐκτέλεσιν, ἔτι δυσκολώτερον δὲ τὴν ἀντίληψιν μεταξὺ τῶν ναυτικῶν, οἵτινες πολὺ ἀπέχουσι τοῦ νὰ εἶνε ὅλοι ἐπιστήμονες. Ἐντεῦθεν σύγχυσις καὶ ταραχὴ, καὶ οὐκ ὀλίγα φοβερά δυστυχήματα ἐκ παρανοήσεως ἐπερχόμενα. Τώρα ἰδου ὁ ἐφευρετὴς Κέλγουα ἐπένοησε συσκευὴν, συνισταμένην εἰς μέγα κιωτίον ἐξ ποδῶν τὸ ὕψος καὶ τεσσάρων ποδῶν τὸ εὖρος. Τὸ κιωτίον περιέχει πενήτηκοντα ἠλεκτρικὰς λυχνίας οὕτω πως συνεχόμενας, ὥστε μέρος αὐτῶν δύναται ν' ἀναφθῆ κατὰ θέλησιν τοῦ χειριζομένου, ἐπὶ μικροῦ δὲ κλειθροῦ ὑπάρχουσιν εἰκοσιεξ κομβία διὰ τὰ ἰσάριθμα γράμματα τοῦ ἀγγλικοῦ ἁλφάβητου, καὶ ἐπὶ τῇ πύξῃ τοῦ ἰδιαιτέρου κομβίου τοῦ ἐμφανίζοντος τὸ γράμμα, λυχνία τινὲς ἀνάπτονται ἐν τῷ κιωτίῳ ἀποτελοῦσαι τὸ γράμμα ἐκεῖνο. Τοιοῦτον τρόπον δύναται νὰ παραχθῶσι διὰ μιᾶς φαινότατα σήματα εἰς πάντας κατὰληπτά. Τοιοῦτον κιωτίον δύναται νὰ προσαρτηθῆ εἰς τὴν κεραίαν τῶν ἰσῶν παντὸς πλοίου ἢ εἰς πυργίσκους τῆς παραλίης ἢ παντοῦ ἄλλου. Ἡ συσκευὴ ἐνεργεῖ ἐντελέστατα κ' ἐπειδὴ τὰ γράμματα εἶνε ἐξ ποδῶν ὕψους, δύναται ν' ἀναγνωσθῶσιν ἐκ μεγίστης ἀποστάσεως. Ἡ ἠλεκτρικὴ λυχνία κατέστη σήμερον τόσον κοινὴ,

ὥστε οὐδεμίαν δυσκολίαν θὰ ἦτο ἐν πάσῃ πόλει ἢ ἐπὶ τῶν πλοίων νὰ εὐρίσκηται τὸ ἀναγκαῖον βεῦμα πρὸς παρεχὴν ζωτικότητος διὰ τὴν ἐξαίρετον αὐτὴν μέθοδον τοῦ σημαίνειν τὸν κίνδυνον. Διὰ περαιτέρω δὲ τελειοποιήσεως δύναται τὰ γράμματα νὰ σημαίνωσι λέξεις ἀπ' εὐθείας, καὶ ἄλλαι σπουδαῖαι βελτιώσεις ἐλπίζεται νὰ γίνωσιν εἰς τὴν κοινωφελεστάτην αὐτὴν ἐφεύρεσιν, ἢ χρήσις τῆς ὁποίας δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ γενικευθῆ.

Μελίσσαι ἐφορμῶσαι κατὰ οἰδηροδόμου.

Ἐν Πενσυλβανίᾳ συνέδη περιεργότατον φαινόμενον. Ἐνῶ ὁ σιδηροδρομικὸς συρμὸς διήρχετο πρὸ μεγάλης ἐπαύλειος σηῆνος μελισσῶν ἐφώρμησε κατ' αὐτοῦ καὶ καταλαβὼν τὴν ἀτμάμαξαν ἐτρεψεν εἰς φυγὴν τὸν μηχανικὸν καὶ τὸν θερμαστήν. Ἐδέησε δὲ νὰ σταματήσῃ ὁ συρμὸς καὶ νὰ ζητηθῆ βοήθεια πρὸς ἀπομάκρυνσιν τῶν μελισσῶν. Παρόμοιον τι εἶχε συμβῆ πρὸ τινῶν ἐτῶν ἐπὶ τῆς γραμμῆς Κορίνθου-Ναυπλίου, ἀλλ' ἀντὶ μελισσῶν ἐπέδραμον τότε ἀκρίδες.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Διδάσκαλος: — Ἐὰν κατὰ τὴν ὥραν καταγίγδος ἀρχίσῃς νὰ τρίβῃς τὴν βράχιν τῆς γάτας καὶ μάλιστα ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἐπάνω, τί θὰ πεταχθῆ εἰς τὰ μάτια σου;

Μαθητῆς: — Ἡ γάτα!

*

Εἰς τὸ πλημμελειοδικεῖον:

— Κύριε δικαστή, ἐγὼ βρισκω πολὺ ἄδικον νὰ με φυλακίσετε, γιὰ τῆς κότες ποῦ ἔκλειψα, περισσότερες μέρες φέτο ἀπὸ πέτσι, ἀφοῦ φέτο μάλιστα εἶνε πολὺ φτηνότερα τὰ πουλερικά.

*

Εἰς διευθυντὴν δραματικοῦ θιάσου προσέρχεται νεανίας καὶ ζητεῖ νὰ προσληθῆ ὡς ἠθοποιός. Ὁ διευθυντὴς ἐρωτᾷ:

— Καὶ ἔχεις γυμνασθῆ εἰς τρυφερά μέρη;

— Ἄκουτ' ἐκεῖ; ἀφοῦ τρεῖς φορές ὡς τώρα ἀρδαωνιάσθηκα!

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

— Ἐν τῇ Γενικῇ Ἐφημερίδι τοῦ Μονάχου ὁ Κ. Φλέγκελ ἐδημασίευσε πραγματείαν περὶ προϊστορικοῦ πύργου ἐν Καλύμνῳ, ἐν τῷ προομίῳ τῆς ὁποίας λέγει τὰ ἑξῆς: «Ἡ Κάλυμνος ὑπερτερεῖ πολλῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου οὐ μόνον διὰ τῆς ἀλείας τῶν σπόγγων καὶ τοῦ πηλοσμίου ἐμπορίου τοῦ εἶδους τούτου οὐ μόνον διὰ τῆς μορφώσεως τῶν κατοίκων, ἐξ ἧν οὐκ ὀλίγοι διέπρεψαν ὡς ἱεράρχαι, ἱατροί, νομομαθεῖς, διδάσκαλοι, ζωγράφοι, οὐ μόνον διὰ τῶν προϊόντων τῆς γῆς, ἐξ ἧν ὁ Στράβων ἐξείρεται τὸ μέλι, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς.» Πλὴν τοῦ θεάτρου τοῦ Δηλίου Ἀπόλλωνος, εἰς τὸ βορειοδυτικὸν διαμέρισμα τῆς Καλύμνου ἐγγύς τοῦ Ἐμπορικοῦ, κείνται ἐρείπια ἀρχαίου ἡγεμονικοῦ φρουρίου τοῦ ὀποῖον ὁ Φλέγκελ εἰκάζει ὅτι ἐκτίσθη ὑπὸ Κερῶν. Ἄλλ' οἱ Ἕλληνας τῶν προσημερινῶν χρόνων ἐδίωξαν τοὺς ἀσιάτας καὶ ἤδη ἐπὶ Ὀμηροῦ ἡ Κάλυμνος ἦτο νῆσος ἐλληνικὴ, οἰκουμένη ὑπὸ Δωριέων.

— Είς τιμὴν τῆς μνήμης τοῦ Κολόμβου ἡ Κυβέρνησις τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν θὰ ἐκδώσῃ σειρὰν γραμματοσήμων, ἐξ ὧν ἓν μὲν θὰ εἰκονίζῃ τὸν ἀνακκαλύφαντα τὴν Ἀμερικὴν, ἕτερον τὸ μοναστήριον Cahida ὅπου κατόχησε καὶ τρίτον τὴν περίφημον καρναβέλλαν Σαντα-Μαρίας. Τὰ γραμματόσημα ταῦτα θὰ ἐκδοθῶσι τὴν 1 Ἰανουαρίου 1893 καὶ θὰ κυκλοφορήσῃσι μόνον ἐπὶ ἓν ἔτος. Τοῦτο πρὸς γνώσιν τῶν συλλεκτῶν.

— Οὐδεὶς ἄλλος κλάδος βιομηχανίας ἔσχε τσαυτὴν ἀνάπτυξιν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὅσῃν ἡ παραγωγή τοῦ βάμβακος. Κατὰ τὸ ἔτος 1889 ἡ παραγωγή αὐτοῦ ἀνήλθεν εἰς 2 δισεκατομμύρια χιλιόγραμμα, ἤτοι ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν παραγωγὴν τοῦ 1870 ἠῤῥῆσεν 85 τοὶς 100.

— Ἐν τῇ ἰταλικῇ πόλει Cuneo, εἰς τελωνοφυλάξ κατέστη ἀφηνειὸς ἄλλος ὑπὸ τὰς ἐξῆς παραδόξους περιστάσεις. Ἐβούλατε πλησίον ἐνὸς κοιμητηρίου, ὅτε, εἰς τῶν συντρόφων του ἐρχόμενος νά τον ἀντικαταστήσῃ, τὸν ἐπλησίασεν ἐν τῷ σκότει χωρὶς νάκουσθῆ καὶ θέτων τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ ὄμου τῷ εἰπε μυστηριωδῶς « Εἶνε μεσάνυχτα ! » Ὁ ἀτυχὴς τελωνοφυλάξ νομίσας ὅτι βλέπει φαντάσμα κατελήφθη ὑπὸ φόβου δεινοῦ, ὁ ὁποῖος τῷ ἐπέφερον ἀφασίαν.

— Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Ἀλφρέδου Τέννυσον, αἱ ἐφημερίδες γράφουσιν ὅτι οἱ ἀυλικὸὶ ποιηταὶ τῆς Ἀγγλίας λαμβάνουσι κατ' ἔτος ὡς ἀντιμισθίαν 100 λίρας στερλίνας καὶ ἓνα βραχέλι· κρασί τῶν Καναρίων νήσων.

— Ὑπάλληλος τοῦ τελωνείου ἐπώλησεν ἀντὶ 100 λιρῶν ἄπλην ὑπόγραφὴν « Ἀλφρέδος Τέννυσον » τὴν ὁποίαν κατεῖχε κατωθεν μιᾶς ἀποδείξεως παραλαβῆς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ποιητοῦ χαρκαθίσαν. Τὰ αὐτογραφα τοῦ Τέννυσον εἶνε σπανιώτατα.

— Κατὰ τὴν κηδεῖαν τοῦ Ἀλφρέδου Τέννυσον ὁ χορὸς ἐψάλλε τὸ Crossing the bar, πένθιμον ἄσμα συντεθὲν πρό τινος ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ποιητοῦ καὶ μελοποιηθὲν ὑπὸ τοῦ Bordge καὶ ἐν ἄλλο παλαιότερον ποίημα τοῦ Τέννυσον *Μυστηριώδεις φωναί*, μελοποιηθὲν ὑπὸ τῆς κ. Τέννυσον, ἡ ὁποία εἶνε διακεκριμένη μουσικῶς.

— Ἐν ἡλικίᾳ ὀγδοήκοντα τριῶν ἐτῶν ἀπέθανεν ἐν Παρισίῳ ὁ ἀκαδημαϊκὸς Xavier Marmier, ὁ γνωστὸς συγγραφεὺς τῶν ὠραίων ἔργων, τοῦ ὁποῦ οἱ *Μελλόνυμοι τῆς Σπιταβέργης* ἕτερψαν ἄλλοτε τοὺς ἀναγνώστας τῆς Ἑστίας. Μεταξὺ τῶν σοβαρωτέρων του ἔργων διακρίνονται αἱ *Ἰσλανδικαὶ Μελέται*, ἡ *Ἱστορία τῆς Δανικῆς* καὶ *Σουηδικῆς φιλολογίας* καὶ τὰ *Δημιώδη ἄσματα τοῦ Βορρᾶ*. Ὁ Μαρμιέ εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῷ 1870 διαδεχθεὶς τὸν Pontgreville.

— Ἀγγέλλεται ἐκ Βιέννης ὁ θάνατος τοῦ γερμανοῦ μυθιστοριογράφου Φρειδερίκου Schlegel, τοῦ δημοτικωτάτου τῶν συγχρόνων συγγραφέων τῆς Αὐστρίας, « Δίκην τῆς Βιέννης » συνήθως ἐπωνομαζομένου.

— Τὸ τελευταῖον ποίημα τοῦ Τέννυσον ὑποθεσιν ἔχον μυθολογικὴν, εὐρίσκειται ὑπὸ τὰ πιστήριχα, τοῦ ποιητοῦ διορθώσαντος τὰ πρῶτα δοκίμια ὀλίγας ἐβδομάδας πρὸ τοῦ θανάτου του.

— Ὁ ἀδελφὸς Pietro Ponte, ἀποθανὼν ἐσχάτως ἐν Τουρίνῳ κατεῖχεν ὡς λέγουσι πλείστα χειρόγραφα τοῦ Σιλβίου Πελλίκου, τοῦ διασήμου συγγραφέως τῶν *Miei Prigionieri*, ὁ ὁποῖος ἦτο φίλος στενὸς τοῦ ρηθέντος ἀδελφῆ καὶ εἶχεν ἐκπνεύσει, ὡς γνωστόν, εἰς τὰς ἀγκάλας του, τῷ 1841. Τὰ χειρόγραφα ταῦτα ὁμως δὲν ἀνευρέθησαν.

Ἐπισημονικά

Ὁ μεγάλθυμος θιασώτης τῆς ἀστρονομίας Ραφαὴλ Βισχορσάχιμ προτίθεται νά ἰδουθῇ ἐπὶ τοῦ ὄρους Μονιέ τῶν παραθαλασσίων Ἀλπεων ἀστεροσκοπεῖον εἰς ὕψος 2800 μέτρων, ἤτοι ὑψηλότερον τοῦ τῆς Νικαίας, τοῦ ὁποῦ αἱ οἰκοδομαὶ θ' ἀρχίσουν τὸν προσεχῆ Ἀποῖλιον.

Καλλιτεχνικά

Ἀπέθανεν ἐν Παρισίῳ ὁ ζωγράφος Emile Signol μαθητῆς τοῦ Gros καὶ μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου ἀπὸ τοῦ 1860 ἐν ᾧ διεδέχθη τὸν d' Herment. Τὸ ἐξοχώτερον αὐτοῦ ἔργον ἡ *Μοιχαλὶς* ὑπάρχει ἐν τῷ Μουσείῳ τοῦ Λουξεμβούργου.

— Ἐκ Λονδίνου δ' ἀγγέλλεται ὁ θάνατος τοῦ ἐξόχου γλύπτου Θωμᾶ Woolner, μέλους τῆς Βασιλικῆς Ἀκαδημίας. Ἐγεῖ φιλοτεχνήσαι ἀνδριάντας μὲν τοῦ Βύρωνος, τοῦ Μακωλέυ, τοῦ Πάλμερστον, προτομάς δὲ τοῦ Τέννυσον, τοῦ Καρλίλ, τοῦ Δάρβιν, τοῦ Γλάδστον, τοῦ Κόβден, ὡς καὶ διάφορα φανταστικὰ ἔργα. Ὁ Θωμᾶς Woolner ἦτο συγχρόνος καὶ δόκιμος ποιητῆς.

Θεατρικά

Ἐν μέσῳ ἐκτάκτου συρροῆς ἐνεφανίσθη τὴν ἑσπέραν τοῦ π. Σαββάτου ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ Θεάτρου τῶν Κομιωδιῶν ἡ Δνὶς Αἰκατερίνη Βερώνη ὡς Ἀθιανὴ Λεονοβόε, κατέκτησε δ' εὖθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης ταύτης ἐμφανίσεως τὰς ζωηρὰς συμπαιθείας τοῦ καινοῦ καὶ διὰ τῆς φωνῆς καὶ διὰ τῆς ἀπαγγελίας καὶ διὰ τῶν ὠραίων καὶ μελετημένων σκηνικῶν. Ἡ Δνὶς Βερώνη ἀμφισβητεῖ σήμερον τὰ πρωτεία ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς πρὸς τὴν Καν Παρρασκευοπούλου, εἶνε δὲ ὁμολογουμένως καλὴ ἡθοποιός.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Φιλολογικά

Ἐξεδόθη ἐν Παρισίῳ ἐκ τοῦ Καταστήματος Lemerre τὸ προαγγελθὲν μυθιστόρημα τοῦ Paul Bourget ἐπιγραφόμενον *Terre Promise*, ἐν ᾧ ἐξετάζεται τὸ ζήτημα τῆς μητρότητος. Περὶ τοῦ μυθιστορήματος τούτου ἡ μᾶλλον ἐν γένει περὶ τοῦ ἀναλυτικῆς μυθιστορήματος προτάσεις τοῦ βιβλίου σπουδαιότατον πρόλογον αὐτὸς ὁ συγγραφεὺς.

— Ἐκ τοῦ Καταστήματος Charpentier, ὑπὸ τοῦ ὁποῦ πρὸ εἰκοσαετίας ἐξεδόθη καὶ τοῦ πατρὸς τὸ πρῶτον ἔργον, ὁ υἱὸς τοῦ Ἀλφόνσου Δωδὲ Λέων ἐξέδοτο μυθιστόρημα ἐπιγραφόμενον Haerrès, καίθην εὐμενέστατα ὑπὸ τοῦ γαλλικοῦ τύπου.

— Ὑπὸ τῆς Πρωσικῆς Ἀκαδημίας ἀπεφασίσθη νά γίνῃ δευτέρα ἐκδοσις πληρεστάτη τῆς συλλογῆς τῶν Ἑλληνικῶν Ἐπιγραφῶν, ἥτις πρὸ ἐξηκονταετίας εἶχεν ἐκδοθῆ εἰς τέσσαρας τόμους μετὰ σχολίων τοῦ Βοιχίου, τοῦ Φρασικλέους καὶ τοῦ Κουρτίου. Ἐν τῇ δευτέρᾳ ταύτῃ ἐκδόσει, ἡ ὁποία ὑπολογίζεται εἰκοσάτομος, ἀπεφασίσθη ἵνα αἱ ἐπιγραφαὶ πάσης ἑλληνικῆς χώρας καὶ πολιτείας ἀποτελῶσιν ἴδιον αὐτοτελεῖς τμήμα. Οὕτως ἐξεδόθησαν μέχρι τοῦδε αἱ ἄπικαὶ ἐπιγραφαὶ κριτικῆ ἐπιστάσεως τοῦ καθηγητοῦ Κίρχωφ, αἱ ἑλληνικαὶ ἐπιγραφαὶ τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Σικελίας ὑπὸ Κίτβελ καὶ αἱ τῆς Μαγαρίδος, Ἀρρωπίας καὶ Βοιωτίας ὑπὸ Διττεμβέργερ.

— Τοῦ ἐσχάτως ἀποβιώσαντος κλεινοῦ ἄγγλου ιστοριογράφου καὶ φιλέλληνος Ἐδουάρδου Φρήμαν βιογραφίαν ἐκτενῆ ἐκδίδει προσεχῶς ὁ Στέφεν, ἡ διαπρεπὴς λόγιος καὶ βιογράφος.